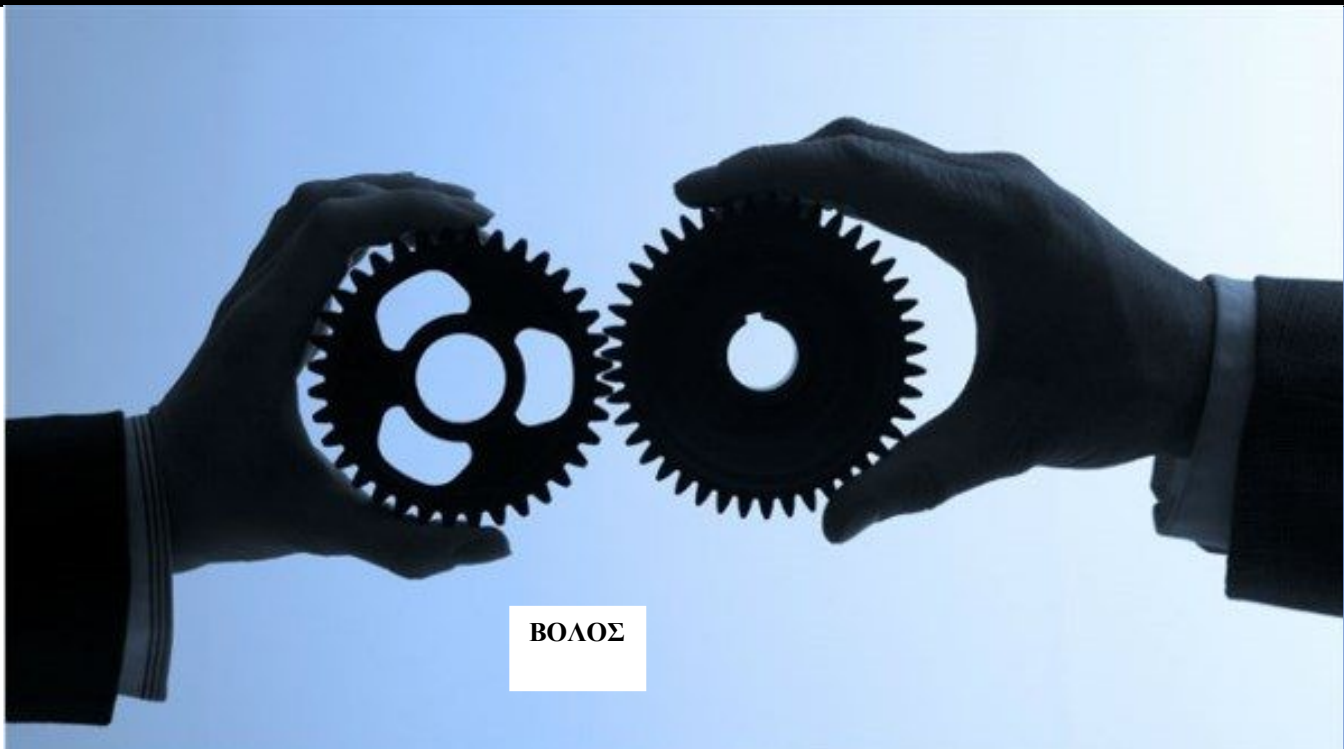

2022

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΒΟΛΟΣ

Χαρούλα Σταύρος Σελίδου
Λέκτορας Βρέντζου Ελένη

Περίληψη

Η φορολογία καλείται να παίξει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μιας δίκαιης κοινωνίας και μιας ισχυρής οικονομίας. Μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων, όχι μόνο ενισχύοντας την κοινωνική κινητικότητα, αλλά και μειώνοντας τις εισοδηματικές ανισότητες στην αγορά.

Συνεπώς, η χρηματοπιστωτική κρίση που ακολουθείται από την μείωση του κεφαλαίου στις διεθνείς αγορές καθιστά τα φορολογικά κίνητρα ένα από τα κύρια μέσα για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων σε πολλές μεταβατικές και αναδυόμενες αγορές. Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναλύσει τις επιπτώσεις της χρήσης των φορολογικών κινήτρων στην επιχειρηματική επένδυση, στις επιδόσεις σε αναπτυσσόμενες και μεταβατικές χώρες βασισμένες στις καλύτερες διεθνείς πρακτικές και τα εμπειρικά στοιχεία.

Από την έρευνα που διεξήχθη προκύπτει ότι 6,6 στις 10 επιχειρήσεις συμμετείχαν σε επενδυτικά προγράμματα, αξιοποιώντας φορολογικά και άλλα κίνητρα, με την πλειοψηφία αυτών όχι κατά την ίδρυσή τους αλλά ενώ ήδη λειτουργούσαν. Οι περισσότερες επιχειρήσεις αξιοποίησαν κίνητρα μέσω επιχορηγήσεων ή να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, με σημαντική μερίδα των επιχειρήσεων να επενδύει στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στην πράσινη επιχειρηματικότητα, και με καμία επιχείρηση να μην έχει μεταφέρει την έδρα της σε άλλη χώρα με πιο ελκυστικά επενδυτικά και φορολογικά κίνητρα. Κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη σταθερού φορολογικού πλαισίου και ισχυρών επενδυτικών, φορολογικών και άλλων κινήτρων για την τόνωση των επενδύσεων, καθώς το συνολικό επενδυτικό πλαίσιο αξιολογείται ανεπαρκές ή μη ευνοϊκό, με εξαίρεση τα κίνητρα που αφορούν στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Λέξεις Κλειδιά : φορολογία, άμεσες ξένες επενδύσεις, φορολογικά κίνητρα, Ευρωπαϊκές χώρες, ελληνική περίπτωση

Abstract

Although economic conditions have been improving recently, the European Union is still dealing with the effects of the crisis, including a lack of investment and rising inequalities. Consequently, many citizens across the EU are calling for greater attention to social justice. Taxation is called upon to play an important role in shaping a fair society and a strong economy. It can contribute to tackling inequalities, not only by enhancing social mobility, but also by reducing income inequalities in the market.

Therefore, the financial crisis followed by the reduction of capital in international markets makes tax incentives one of the main means of attracting foreign investment in many transition and emerging markets. However, the use of tax incentives to attract investment is still the subject of debate. The purpose of this thesis is to analyze the effects of the use of tax incentives on business investment, performance in developing and transition countries based on international best practices and empirical evidence.

The survey conducted shows that 6.6 out of 10 companies participated in investment programs, utilizing tax and other incentives, with the majority of them not at the time of their establishment but while they were already operating. Most businesses have taken advantage of incentives through subsidies or to create new jobs, with a significant proportion of businesses investing in digital transformation and green entrepreneurship, and with no business having moved their headquarters to another country with more attractive investment and tax incentives. A stable tax framework and strong investment, tax and other incentives are necessary to stimulate investments, as the overall investment framework is assessed as insufficient or unfavorable, with the exception of incentives related to the creation of new jobs.

Keywords: taxation, foreign direct investments, tax incentives, European countries, Greek case

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	1
Abstract.....	2
Περιεχόμενα.....	3
Λίστα πινάκων.....	5
Λίστα γραφημάτων.....	6
Εισαγωγή.....	7
Κεφάλαιο 1 ^ο : Θεωρητικό πλαίσιο.....	9
1.1. Φορολογικά Κίνητρα.....	9
1.2. Οφέλη και κόστος φορολογικών κινήτρων.....	10
1.2.1. Οφέλη φορολογικών κινήτρων.....	10
1.3. Κόστος φορολογικών κινήτρων.....	12
1.3.1. Κόστος εσόδων.....	12
1.3.2. Κόστος κατανομής πόρων.....	14
1.3.3. Κόστος επιβολής και συμμόρφωσης.....	14
1.3.4. Κόστος που σχετίζεται με τη διαφθορά και την έλλειψη διαφάνειας.....	15
1.3.5. Εκτιμήσεις του κόστους των φορολογικών κινήτρων.....	16
1.4. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις.....	17
1.5 Κίνητρα φόρου και επιχειρηματικών κεφαλαίων σε ΕΕ και επιλεγμένες χώρες του ΟΟΣΑ.....	23
1.6. Φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις.....	27
1.7. Η Ελληνική Περίπτωση.....	29
1.8. Η καλύτερη επιλογή πολιτικής για φορολογικά κίνητρα.....	32
Κεφάλαιο 2 ^ο : Ερευνητική μεθοδολογία.....	34
2.1. Ερευνητικά ερωτήματα.....	34
2.2. Ερευνητική προσέγγιση και στρατηγική.....	34
2.3. Συλλογή και ανάλυση δεδομένων.....	34
2.4. Ερευνητικό εργαλείο.....	34
2.5. Δείγμα έρευνας.....	35
2.6. Εσωτερική συνοχή.....	35
Κεφάλαιο 3 ^ο : Αποτελέσματα έρευνας.....	37
3.1. Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων.....	37
3.2. Επενδυτικό ιστορικό σε συνδυασμό με φορολογικά και άλλα κίνητρα.....	39
3.3. Αντίληψη για τα φορολογικά κίνητρα.....	44
Συμπεράσματα.....	50
Βιβλιογραφία.....	53

Παράρτημα Ι: Ερωτηματολόγιο.....	56
Παράρτημα ΙΙ: Αποτελέσματα στατιστικής ανάλυσης.....	61

Λίστα πινάκων

Πίνακας 1: Σύνοψη υπολογισμού δείκτη εσωτερικής συνοχής.....	35
Πίνακας 2: Δείκτης εσωτερικής συνοχής.....	36
Πίνακας 3: Ποσοστό επιχειρήσεων οι οποίες έλαβαν επιχορήγηση για την ίδρυσή τους, ή κατά τη λειτουργία τους, τύποι κινήτρων που αξιοποίησαν και τύποι επενδύσεων που πραγματοποίησαν	40

Λίστα γραφημάτων

Γράφημα 1: Ποιος είναι ο ετήσιος κύκλος εργασιών σας;.....	37
Γράφημα 2: Πόσο προσωπικό απασχολείται στην επιχείρησή σας;.....	38
Γράφημα 3: Πόσα χρόνια δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας;.....	38
Γράφημα 4: Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείστε;.....	39
Γράφημα 5: Έχετε λάβει ποτέ κρατικές ή ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις (πλην επιχορηγήσεων COVID).....	39
Γράφημα 6: Σε ποια από τα παρακάτω προγράμματα/νόμους συμμετείχατε/υπαχθήκατε;.....	40
Γράφημα 7: Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;.....	41
Γράφημα 8: Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;.....	41
Γράφημα 9: Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να χρηματοδοτήσετε επενδύσεις σε επιχείρηση την οποία λειτουργούσατε εκ των προτέρων;.....	42
Γράφημα 10: Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;.....	42
Γράφημα 11: Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;.....	43
Γράφημα 12: Αν λάβατε επιχορήγηση, σε ποιο συνολικό ποσό έφτασε αυτή;.....	43
Γράφημα 13: Μεταφέρατε την έδρα σας ή δημιουργήσατε κάποια θυγατρική σε άλλη χώρα με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς ή περισσότερα φορολογικά κίνητρα επενδύσεων;.....	44
Γράφημα 14: Πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει σταθερή φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.....	44
Γράφημα 15: Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;.....	45
Γράφημα 16: Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα προγράμματα επιχορηγήσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;.....	45
Γράφημα 17: Πόσο ευνοϊκό πιστεύετε ότι είναι το επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα;.....	46
Γράφημα 18: Πρέπει να σταθεροποιηθεί η φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.....	46
Γράφημα 19: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.....	47
Γράφημα 20: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιχορηγήσεων για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.....	47
Γράφημα 21: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιδότησης νέων θέσεων εργασίας για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.....	48
Γράφημα 22: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των πράσινων επενδύσεων των επιχειρήσεων.....	48
Γράφημα 23: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην έρευνα και ανάπτυξη.....	49
Γράφημα 24: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό.....	49

Εισαγωγή

Τα επενδυτικά κίνητρα είναι μετρήσιμα οικονομικά πλεονεκτήματα που παρέχουν οι κυβερνήσεις σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων, με στόχο να κατευθύνουν τις επενδύσεις σε ευνοημένους τομείς ή περιοχές ή να επηρεάσουν τον χαρακτήρα τέτοιων επενδύσεων. Αυτά τα οφέλη μπορεί να είναι φορολογικά (όπως με τις φορολογικές εκπτώσεις) ή μη φορολογικά (όπως με επιχορηγήσεις, δάνεια ή εκπτώσεις για τη στήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης ή την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας).

Τα φορολογικά και μη φορολογικά κίνητρα έχουν χρησιμοποιηθεί ευρέως για την προώθηση των επενδύσεων. Τα κίνητρα —ιδίως τα φορολογικά κίνητρα— έχουν συσχετιστεί με υψηλότερες επενδύσεις σε πολλές χώρες, όπως η Ιρλανδία, ο Μαυρίκιος και η Σιγκαπούρη. Ωστόσο, ενώ ορισμένες κυβερνήσεις εγγυώνται την αποτελεσματικότητα των κινήτρων, πολλές άλλες δεν κατάφεραν να προσελκύσουν αναμενόμενες επενδύσεις.

Κατά συνέπεια, σημαντική έρευνα έχει επικεντρωθεί στο ρόλο που διαδραματίζουν τα κίνητρα στην προώθηση των επενδύσεων και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. (De Mello, 1997) Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της έρευνας έχει πραγματοποιηθεί σε ανεπτυγμένες χώρες. Τα στοιχεία από τις αναπτυσσόμενες χώρες ήταν σε μεγάλο βαθμό ανέκδοτα. Ωστόσο, υπάρχει απόδειξη ότι τα κίνητρα λειτουργούν για ορισμένα είδη επενδύσεων, σε συγκεκριμένες καταστάσεις και για συγκεκριμένους τομείς, όπως οι επενδύσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό. Τέλος, όπως μπορούν να επιβεβαιώσουν οι επαγγελματίες και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, η πολιτική οικονομία ασκεί ισχυρή επιρροή στα κίνητρα.

Πολλά κίνητρα —ιδιαίτερα γενναιόδωρα— έχουν επιμείνει λόγω της άσκησης πίεσης από ειδικά συμφέροντα και της ανάγκης των πολιτικών να κερδίσουν την εύνοια. Ωστόσο, ελάχιστη έρευνα έχει γίνει για το πώς η πολιτική οικονομία επηρεάζει την πολιτική κινήτρων. Τα επενδυτικά κίνητρα εξελίσσονται συνεχώς, επομένως η απόκτηση γνώσεων σχετικά με αυτά είναι μια δυναμική διαδικασία. Αυτό το έγγραφο ανοίγει νέους δρόμους σε πολλούς τομείς.

Πρώτον, ενοποιεί την πρόσφατη έρευνα από τις Συμβουλευτικές Υπηρεσίες Επενδυτικού Κλίματος του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας σχετικά με το πώς το επενδυτικό κλίμα μιας χώρας επηρεάζει την αποτελεσματικότητα των κινήτρων, ιδιαίτερα στις αναπτυσσόμενες χώρες. (Παπαθωμά, 2011) Αν και οι υψηλότεροι φόροι μειώνουν τις

άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ), το μέγεθος αυτής της επίδρασης εξαρτάται από το επενδυτικό κλίμα.

Οι αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές έχουν πολύ μεγαλύτερη επίδραση στις ΑΞΕ σε χώρες που ευνοούν τις επενδύσεις από ό,τι αλλού. Πράγματι, για τις χώρες που κατατάσσονται στο ανώτερο μισό των δεικτών Doing Business του Ομίλου της Τράπεζας, οι αλλαγές στους οριακούς πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές είχαν οκτώ φορές μεγαλύτερο αντίκτυπο στις ΑΞΕ από ό,τι για τις χώρες στο κάτω μισό. Δεύτερον, το έγγραφο ρίχνει φως στον ρόλο που διαδραματίζει η πολιτική οικονομία στη δημοτικότητα των κινήτρων — και στις σχετικές ελλείψεις. Τα κίνητρα χρησιμοποιούνται μερικές φορές για να προσφέρουν εύνοιες στους επενδυτές, επομένως οι επενδυτές που επωφελούνται από τα κίνητρα αντιστέκονται στις προσπάθειες εξάλειψής τους.

Η παρούσα διπλωματική συγκεντρώνει καλές πρακτικές για τη διαχείριση και τη διαχείριση κινήτρων στις αναπτυσσόμενες χώρες, βασισμένη στις εμπειρίες του κυβερνητικού και του ιδιωτικού τομέα. Τέλος, η παρούσα παρέχει στους διαμορφωτές πολιτικής ένα πλαίσιο για την ανάλυση της αποτελεσματικότητας των επενδυτικών κινήτρων με βάση τον τομέα και το επίπεδο ανάπτυξης που εμπλέκεται και προτείνει μεταρρυθμίσεις για τη μετάβαση προς τις βέλτιστες πρακτικές.

Κεφάλαιο 1^ο: Θεωρητικό πλαίσιο

1.1. Φορολογικά Κίνητρα

Τα φορολογικά κίνητρα χρησιμοποιούνται παραδοσιακά από τις κυβερνήσεις ως εργαλεία για την προώθηση ενός συγκεκριμένου οικονομικού στόχου. Είναι προνομιακές φορολογικές μεταχειρίσεις που προσφέρονται σε μια επιλεγμένη ομάδα φορολογουμένων και έχουν τη μορφή απαλλαγών, φορολογικών αργιών, πιστώσεων, επενδυτικών εκπτώσεων, προνομιακών φορολογικών συντελεστές και εισαγωγικούς δασμούς (ή τελωνειακούς δασμούς) και αναβολής της φορολογικής υποχρέωσης.

Η γενικευμένη χρήση φορολογικών κινήτρων έχει αιτιολογηθεί από την ανάγκη:

(i) να διορθώσει τις ανεπάρκειες της αγοράς που συνδέονται με τις εξωτερικές επιπτώσεις ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων,

(ii) στοχεύουν σε νέες βιομηχανίες και κινητές επενδύσεις που υπόκεινται σε φορολογικό ανταγωνισμό,

(iii) δημιουργούν μια μορφή οικονομικών συσσώρευσης ή εξωτερικών επιπτώσεων συγκέντρωσης και

(iv) να επιδοτούν εταιρείες κατά τη διάρκεια της ύφεσης του κλάδου τους.

Στην πραγματικότητα, οι ανεπτυγμένες χώρες χρησιμοποιούν συνήθως φορολογικά κίνητρα για να προωθήσουν δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, εξαγωγικές δραστηριότητες και να υποστηρίξουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων τους στην παγκόσμια αγορά. ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες τα χρησιμοποιούν για να προσελκύσουν ξένες επενδύσεις και να ενισχύσουν τις εθνικές βιομηχανίες. (European Commission, 2017)

Αν και αρχικά, τα φορολογικά κίνητρα φαίνονται να μην είναι κοστοβόρα επειδή δεν φαίνεται να επηρεάζουν τον τρέχοντα προϋπολογισμό, μπορεί να συνεπάγονται σημαντικό κόστος, όπως απώλεια εσόδων, χαμηλή οικονομική απόδοση, αυξημένο διοικητικό κόστος και κόστος συμμόρφωσης και υπερβολικό φορολογικό σχεδιασμό και φοροδιαφυγή. που μπορεί να υπερβούν τα οφέλη τους και να διαβρώσουν σημαντικά τη γενική φορολογική βάση. (Bolnick, 2004) (Medalla, 2006)

Δεδομένου ότι το κόστος και τα οφέλη των φορολογικών κινήτρων διαφέρουν από χώρα σε χώρα, ο αντίκτυπος των φορολογικών κινήτρων στην οικονομική ανάπτυξη και διεύρυνση της συνολικής φορολογικής βάσης δεν είναι ομοιόμορφος. Ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις, τα φορολογικά κίνητρα μπορεί σαφώς να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση νέων επενδύσεων που συμβάλλουν στην ουσιαστική οικονομική ανάπτυξη και ανάπτυξη της χώρας, σε άλλες, ένα συγκεκριμένο καθεστώς φορολογικών κινήτρων μπορεί να οδηγήσει σε μικρές νέες επενδύσεις, με σημαντικό κόστος για την κυβέρνηση.

Για το λόγο αυτό, η θεωρητική θετική επίδραση των φορολογικών κινήτρων έχει αμφισβητηθεί (Anastassiou, 2006) και, ως εκ τούτου, ορισμένες κυβερνήσεις έχουν χρησιμοποιήσει διαφορετικά μοντέλα, όπως το μοντέλο υπολογιστικής γενικής ισορροπίας (CGE), για τη διεξαγωγή μιας ανάλυσης κόστους-οφέλους με επίκεντρο τον οικονομικό αντίκτυπό τους και τα έσοδα. Αυτό θα μπορούσε να διασφαλίσει ότι ένα πρόγραμμα φορολογικών κινήτρων αξίζει να επιδιωχθεί και ότι θα μπορούσαν να εκπονηθούν σαφείς πολιτικές και νόμοι που οριοθετούν το πεδίο εφαρμογής, τις απαιτήσεις και τη διαχείρισή του.

Δυστυχώς, ένα τόσο εξελιγμένο μοντέλο συχνά δεν αποτελεί επιλογή για τις αναπτυσσόμενες χώρες λόγω περιορισμών προϋπολογισμού και πόρων. Ωστόσο, σε τέτοιες περιπτώσεις μπορούν να κατασκευαστούν μοντέλα μικροπροσομοίωσης. Είναι πιο εύκολα προσβάσιμες, καθώς βασίζονται σε οικονομικές καταστάσεις και φορολογικές δηλώσεις εταιρειών που υποβάλλονται στις φορολογικές αρχές.

1.2. Οφέλη και κόστος φορολογικών κινήτρων

1.2.1. Οφέλη φορολογικών κινήτρων

Εάν σχεδιαστούν και εφαρμοστούν σωστά, τα φορολογικά κίνητρα αποτελούν χρήσιμο εργαλείο για την προσέλκυση επενδύσεων που δεν θα είχαν πραγματοποιηθεί χωρίς την παροχή φορολογικών πλεονεκτημάτων. Τα φορολογικά κίνητρα δικαιολογούνται εάν διορθώνουν την αναποτελεσματικότητα της αγοράς ή δημιουργούν θετικές εξωτερικές επιδράσεις. Οι μελετητές θεωρούν τέτοια φορολογικά κίνητρα ως επιθυμητά, δεδομένου ότι, χωρίς κρατική παρέμβαση, το επίπεδο των άμεσων ξένων επενδύσεων θα ήταν κατώτερο του βέλτιστου (Margalioth, 2003)

Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις επιλέγουν συχνά φορολογικά κίνητρα έναντι άλλων τύπων δράσεων. Είναι πολύ πιο εύκολο να παρασχεθούν φορολογικά οφέλη από το να διορθωθούν ελλείψεις στο νομικό σύστημα ή να βελτιωθεί δραματικά το σύστημα επικοινωνιών σε μια χώρα. Επιπλέον, τα φορολογικά κίνητρα δεν απαιτούν δαπάνη κεφαλαίων από την κυβέρνηση όπως απαιτούν ορισμένες εναλλακτικές λύσεις, όπως η παροχή επιχορηγήσεων ή επιδοτήσεων σε μετρητά σε επενδυτές.

Αν και τα φορολογικά κίνητρα και οι επιχορηγήσεις μετρητών μπορεί να είναι παρόμοια ως προς το οικονομικό τους κόστος για τις κυβερνήσεις, για πολιτικούς και άλλους λόγους, είναι ευκολότερο να παρέχονται φορολογικά οφέλη παρά να παρέχονται πραγματικά κεφάλαια στους επενδυτές. Οι νέες άμεσες ξένες επενδύσεις ενδέχεται να αποφέρουν σημαντικά οφέλη, ορισμένα από τα οποία δεν είναι εύκολα ποσοτικοποιήσιμα. Ένα καλά στοχευμένο πρόγραμμα φορολογικών κινήτρων μπορεί να είναι επιτυχές στην προσέλκυση συγκεκριμένων έργων ή συγκεκριμένων τύπων επενδυτών με λογικό κόστος σε σύγκριση με τα οφέλη που λαμβάνονται.

Οι τύποι οφελών από φορολογικά κίνητρα για ξένες επενδύσεις είναι τα οφέλη που συνδέονται συνήθως με τις άμεσες ξένες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των αυξημένων κεφαλαίων, της μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας, της αύξησης της απασχόλησης και της βοήθειας για τη βελτίωση των συνθηκών σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντικές δευτερογενείς επιπτώσεις.

Για παράδειγμα, η επιλογή της τοποθεσίας για μια μεγάλη μονάδα παραγωγής όχι μόνο θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των επενδύσεων και της απασχόλησης σε αυτήν την εγκατάσταση αλλά και σε επιχειρήσεις που προμηθεύουν και διανέμουν τα προϊόντα που προέρχονται από αυτήν. Η οικονομική ανάπτυξη θα αυξήσει τη δύναμη δαπανών των κατοίκων της χώρας και αυτό, με τη σειρά του, θα αυξήσει τη ζήτηση για νέα αγαθά και υπηρεσίες.

Οι αυξημένες επενδύσεις μπορεί επίσης να αυξήσουν τα κρατικά φορολογικά έσοδα είτε απευθείας από φόρους που καταβάλλονται από τον επενδυτή, όπως φόρους που καταβάλλονται μετά τη λήξη της περιόδου φορολογικής αργίας, είτε έμμεσα μέσω αυξημένων φορολογικών εσόδων που λαμβάνονται από εργαζόμενους, προμηθευτές και καταναλωτές. Η θετική άποψη για τα οφέλη των άμεσων ξένων επενδύσεων αμφισβητήθηκε πρόσφατα από εκείνους που αμφισβητούν εάν τα φορολογικά κίνητρα πράγματι αυξάνουν το επίπεδο των άμεσων ξένων επενδύσεων και εάν οι άμεσες ξένες επενδύσεις δημιουργούν

πράγματι οικονομική ανάπτυξη που είναι επωφελής για την ανάπτυξη. (Brauner & Stewart, 2014)

Σύμφωνα με αυτή την άποψη, ακόμη και αν τα φορολογικά κίνητρα επιτύχουν την προσέλκυση νέων επενδύσεων, δεν είναι σαφές, με πολλούς τύπους ξένων επενδύσεων, εάν ωφελείται η αναπτυσσόμενη χώρα. Αν και μπορεί να παρασχεθεί μια γενική περιγραφή των πιθανών τύπων οφελών από την πρόσθετη επένδυση που προκύπτει από φορολογικά κίνητρα, είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν με οποιοδήποτε βαθμό βεβαιότητας και, κατά καιρούς, τα οφέλη προκύπτουν σε άλλα άτομα εκτός από την εταιρεία που λαμβάνει τα φόρο-οφέλη.

1.3. Κόστος φορολογικών κινήτρων

Κατά την εξέταση του κόστους ενός καθεστώτος φορολογικών κινήτρων, μπορεί να είναι χρήσιμο να εξεταστούν τέσσερις διαφορετικοί τύποι δαπανών: (α) κόστος εσόδων β) κόστος κατανομής πόρων (γ) δαπάνες επιβολής και συμμόρφωσης και (δ) το κόστος που συνδέεται με τη διαφθορά και την έλλειψη διαφάνειας. (Howell H. Zee, et al., 2002)

1.3.1. Κόστος εσόδων

Οι απώλειες φορολογικών εσόδων από φορολογικά κίνητρα προέρχονται από δύο κύριες πηγές: διαφυγόντα έσοδα από έργα που θα είχαν αναληφθεί ακόμη και αν ο επενδυτής δεν λάμβανε φορολογικά κίνητρα και απώλειες εσόδων από επενδυτές και δραστηριότητες που αξιώνουν αθέμιτα κίνητρα ή μετατοπίζουν εισόδημα από σχετικές φορολογούμενες επιχειρήσεις σε όσους πληρούν τις προϋποθέσεις για ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση. Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής επιδιώκουν να στοχεύσουν φορολογικά κίνητρα για να επιτύχουν τα μεγαλύτερα δυνατά οφέλη με το χαμηλότερο κόστος. Το ιδανικό σενάριο θα ήταν να προσφερθούν φορολογικά κίνητρα μόνο σε εκείνους τους επενδυτές στο περιθώριο κέρδους που θα επένδυαν αλλού εκτός από τα φορολογικά κίνητρα.

Η παροχή φορολογικών κινήτρων σε εκείνους τους επενδυτές των οποίων οι αποφάσεις να επενδύσουν δεν επηρεάζονται από το προτεινόμενο φορολογικό όφελος απλώς οδηγεί σε μεταφορά στον επενδυτή από την κυβέρνηση υποδοχής χωρίς κανένα κέρδος. Είναι πολύ δύσκολο να καθοριστεί σε βάση έργου προς έργο ποιες αναλήφθηκαν αποκλειστικά λόγω φορολογικών κινήτρων, όπως είναι δύσκολο για μια οικονομία συνολικά να εκτιμηθεί ποια θα ήταν τα επίπεδα των επενδύσεων με ή χωρίς φορολογικό κίνητρο. Για τα έργα που

δεν θα είχαν αναληφθεί χωρίς καθεστώς φορολογικών κινήτρων, δεν υπάρχει πραγματική απώλεια φορολογικών εσόδων από αυτές τις επιχειρήσεις.

Στο βαθμό που οι επιχειρήσεις γίνονται τακτικοί φορολογούμενοι ή οι δραστηριότητές τους δημιουργούν άλλα φορολογικά έσοδα, όπως αυξημένα κέρδη από προμηθευτές ή αυξημένους φόρους μισθών από τους εργαζομένους, υπάρχουν κέρδη εσόδων από αυτά τα έργα. Ένα πρόσθετο κόστος εσόδων των φορολογικών κινήτρων προκύπτει από τη διάβρωση της βάσης εσόδων λόγω της κατάχρησης των καθεστώτων φορολογικών κινήτρων από τους φορολογούμενους για να αποφύγουν την καταβολή φόρων για δραστηριότητες ή εισόδημα που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις.

Αυτό μπορεί να πάρει πολλές μορφές. Απώλειες εσόδων μπορεί να προκύψουν όταν οι φορολογούμενοι συγκαλύπτουν τις δραστηριότητές τους για να πληρούν τις προϋποθέσεις για φορολογικά οφέλη. Για παράδειγμα, εάν τα φορολογικά κίνητρα είναι διαθέσιμα μόνο σε ξένους επενδυτές, τοπικές επιχειρήσεις ή ιδιώτες μπορούν να διοχετεύουν τις τοπικές τους επενδύσεις μέσω ξένων εταιρειών. ή εάν τα φορολογικά οφέλη είναι διαθέσιμα μόνο σε νέες επιχειρήσεις, οι φορολογούμενοι μπορούν να επανενσωματώσουν ή να ιδρύσουν πολλές νέες συνδεδεμένες εταιρείες που θα αντιμετωπίζονται ως νέοι φορολογούμενοι στο πλαίσιο του καθεστώτος φορολογικών κινήτρων.

Άλλες διαρροές συμβαίνουν όταν οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν φορολογικά κίνητρα για να μειώσουν τη φορολογική τους υποχρέωση από μη ειδικευμένες δραστηριότητες. Για παράδειγμα, όταν μια επιχείρηση πληροί τις προϋποθέσεις για φορολογική αργία επειδή ασκεί ένα είδος δραστηριότητας που η κυβέρνηση πιστεύει ότι αξίζει φορολογικά κίνητρα, είναι πιθανό να είναι αρκετά δύσκολο να παρακολουθηθεί η λειτουργία της επιχείρησης για να διασφαλιστεί ότι δεν συμμετέχει σε πρόσθετες δραστηριότητες.

Ακόμη και για περιπτώσεις στις οποίες οι δραστηριότητες διαχωρίζονται, είναι πολύ δύσκολο να παρακολουθούνται οι συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη για να βεβαιωθεί ότι το εισόδημα δεν μετατοπίζεται από μια υποκείμενη στον φόρο επιχείρηση σε μια συνδεδεμένη επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις για φορολογική αργία.

1.3.2. Κόστος κατανομής πόρων

Εάν τα φορολογικά κίνητρα είναι επιτυχή, θα προκαλέσουν πρόσθετες επενδύσεις σε τομείς, περιοχές ή χώρες που διαφορετικά δεν θα είχαν συμβεί. Από τη μία πλευρά, η πρόσθετη επένδυση θα διορθώνει περιστασιακά τις αδυναμίες της αγοράς. Από την άλλη πλευρά, τα φορολογικά κίνητρα μπορεί να προκαλέσουν κατανομή πόρων που θα μπορούσε να οδηγήσει σε υπερβολικές επενδύσεις σε ορισμένες δραστηριότητες ή σε πολύ μικρές επενδύσεις σε άλλες μη ευνοημένες φορολογικά περιοχές. Είναι δύσκολο να προσδιοριστούν οι επιπτώσεις των φορολογικών διατάξεων σε χώρες όπου οι αγορές είναι σχετικά ανεπτυγμένες.

Είναι ακόμη πιο δύσκολο να προσδιοριστούν οι συνέπειες των φορολογικών διατάξεων στις αναπτυσσόμενες χώρες όπου οι αγορές δεν αντικατοπτρίζουν τα υπάρχοντα ανταγωνιστικά μοντέλα. Ως εκ τούτου, όπου οι αγορές είναι ατελείς, δεν είναι σαφές εάν η παροχή φορολογικών κινήτρων για τη διόρθωση των ατελειών της αγοράς θα καταστήσει τις αγορές πιο ανταγωνιστικές. (Lipsey & Lancaster, 1956-1957)

1.3.3. Κόστος επιβολής και συμμόρφωσης

Όπως συμβαίνει με κάθε φορολογική διάταξη, υπάρχουν δαπάνες πόρων που επιβαρύνουν την κυβέρνηση για την επιβολή των φορολογικών κανόνων και τους φορολογούμενους για τη συμμόρφωσή τους. Το κόστος της επιβολής σχετίζεται με την αρχική χορήγηση του κινήτρου και το κόστος που προέκυψε για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις πιστοποίησης και την επιβολή οποιωνδήποτε διατάξεων ανάκτησης κατά τον τερματισμό ή τη μη συνέχιση της εγγραφής. Όσο μεγαλύτερη είναι η πολυπλοκότητα του καθεστώτος φορολογικών κινήτρων, τόσο υψηλότερο είναι το δυνητικό κόστος επιβολής και συμμόρφωσης.

Τα συστήματα φορολογικών κινήτρων που έχουν πολλούς δικαιούχους είναι επίσης πιο δύσκολο να επιβληθούν από τα καθεστάτα με στενή στόχευση. Είναι δύσκολο να παρακινηθούν οι αρχές εσόδων να δαπανήσουν πόρους για την παρακολούθηση συστημάτων φορολογικών κινήτρων. Οι αρχές εσόδων επιδιώκουν να χρησιμοποιήσουν τους περιορισμένους διοικητικούς πόρους τους για να βελτιώσουν την είσπραξη φόρων, επομένως δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι προτιμούν να ελέγχουν τις πλήρως φορολογούμενες επιχειρήσεις παρά τις εταιρείες που λειτουργούν υπό καθεστώς φορολογικής αργίας.

1.3.4. Κόστος που σχετίζεται με τη διαφθορά και την έλλειψη διαφάνειας

Η διαφθορά μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο για τις ξένες επενδύσεις σε μια χώρα, ωστόσο δεν εμποδίζει τους ξένους επενδυτές να επωφεληθούν από ένα διεφθαρμένο σύστημα. Τα τελευταία χρόνια, οι μελετητές έχουν επικεντρωθεί στη διαφθορά και σε άλλες συμπεριφορές ενοικίασης που συνδέονται με τη χορήγηση φορολογικών κινήτρων. Υπάρχουν πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις πολιτικής για τον σχεδιασμό των απαιτήσεων προσόντων για φορολογικά κίνητρα.

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να επιλέξουν μεταξύ προσεγγίσεων που είναι αυτόματες και αντικειμενικές ή εκείνων που είναι διακριτικές και υποκειμενικές. (Easson & Zolt, 2002) Η ευκαιρία για διαφθορά είναι πολύ μεγαλύτερη για τα καθεστώτα φορολογικών κινήτρων στα οποία οι υπάλληλοι έχουν μεγάλη διακριτική ευχέρεια να καθορίσουν ποιοι επενδυτές ή έργα τυγχάνουν ευνοϊκής μεταχείρισης. Η πιθανότητα κατάχρησης είναι επίσης μεγαλύτερη σε περιπτώσεις στις οποίες δεν υπάρχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για την αναγνώριση.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και η Παγκόσμια Τράπεζα έχουν έργα που προσπαθούν να μειώσουν τη διαφθορά και να παρέχουν βοήθεια στις χώρες για τη δημιουργία προγραμμάτων κατά της διαφθοράς. (Tanzi, 1998) (OECD, n.d.) Ένα στοιχείο τέτοιων προγραμμάτων θα πρέπει να είναι η παρακολούθηση των ξένων επενδυτικών σχεδίων και ιδιαίτερα η χορήγηση επενδυτικών κινήτρων. Εάν διαπιστωθεί ότι ένα φορολογικό κίνητρο έχει αποκτηθεί εσφαλμένα, θα πρέπει να αφαιρεθούν τα συνακόλουθα προνόμια και να επιστραφεί οποιοσδήποτε φόρος που έχει αποφευχθεί, επιπλέον των τυχόν άλλων νομικών κυρώσεων.

1.3.5. Εκτιμήσεις του κόστους των φορολογικών κινήτρων

Ακόμη και όταν τα φορολογικά κίνητρα επιτυγχάνουν να προσελκύσουν επενδύσεις, το κόστος των κινήτρων μπορεί να υπερβαίνει τα οφέλη που προκύπτουν από τη νέα επένδυση. Αυτό είναι δύσκολο να τεκμηριωθεί, καθώς υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά την εκτίμηση του κόστους και των οφελών των φορολογικών κινήτρων.

Μια μέθοδος ανάλυσης κόστους-οφέλους είναι η εκτίμηση του κόστους ως προς τα διαφυγόντα έσοδα ή/και τις άμεσες οικονομικές επιδοτήσεις για κάθε θέση εργασίας που

δημιουργείται. Οι μελέτες που χρησιμοποιούν αυτήν την προσέγγιση ενδέχεται να μην παρέχουν πραγματικό μέτρο αποτελεσματικότητας, επειδή μετρούν μόνο το κόστος και όχι την αξία των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται.

Το κόστος των θέσεων εργασίας ποικίλλει ευρέως ανάλογα με τη χώρα και τον βιομηχανικό τομέα, και οι πιο «ακριβές» θέσεις εργασίας μπορεί να φέρουν μαζί τους μεγαλύτερα οφέλη, όπως η μεταφορά τεχνολογίας. Όλες οι εκτιμήσεις εσόδων βασίζονται σε ένα σύνολο υποθέσεων σχετικά με τις απαντήσεις των φορολογουμένων σε συγκεκριμένες αλλαγές της φορολογικής νομοθεσίας. Κατά την αξιολόγηση της απόδοσης των συστημάτων φορολογικών κινήτρων, οι στόχοι είναι να προσδιοριστεί το ποσό της πρόσθετης επένδυσης που προκύπτει από φορολογικά κίνητρα και το κόστος και τα οφέλη που συνδέονται με την προσέλκυση αυτής της επένδυσης. (James, 2009)

Αυτοί οι στόχοι απαιτούν να γίνονται υποθέσεις σχετικά με:

α) το ποσό της επένδυσης που θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς το πρόγραμμα φορολογικών κινήτρων,

(β) το ποσό της διαρροής από τη φορολογική βάση λόγω των φορολογουμένων που διεκδικούν αθέμιτα τα φορολογικά κίνητρα ή μεταφέρουν εισόδημα από φορολογητέα σε συνδεδεμένες οντότητες απαλλασσόμενες ή χαμηλότερης φορολογίας και

(γ) τα φορολογικά έσοδα που αποκτήθηκαν από τις δραστηριότητες, που πραγματοποιήθηκαν μετά τη λήξη του κινήτρου, των φορολογουμένων στους οποίους χορηγήθηκε φορολογικό κίνητρο ή από τις δραστηριότητες εκείνες που παράγουν άλλες πηγές φορολογικών εσόδων.

Δύο μέθοδοι για την αύξηση της λογοδοσίας και της διαφάνειας των φορολογικών κινήτρων είναι η εφαρμογή προϋπολογισμών φορολογικών κινήτρων και η ανάλυση των γενικών φορολογικών δαπανών. Όπως συζητείται παρακάτω, σε πολλές χώρες οι φορολογικές αρχές δεν έχουν την αποκλειστική ευθύνη ή διακριτική ευχέρεια στο σχεδιασμό και τη διαχείριση προγραμμάτων φορολογικών κινήτρων.

Σε αυτές τις χώρες, διαφορετικοί κρατικοί φορείς, όπως ξένοι επενδυτικοί οργανισμοί ή υπουργεία Οικονομίας, έχουν ρόλο στο σχεδιασμό επενδυτικών καθεστώτων, στην έγκριση έργων και στην παρακολούθηση των επενδύσεων. Ο κύριος στόχος τους είναι η προσέλκυση επενδύσεων. Συχνά ασχολούνται λιγότερο με την προστασία της φορολογικής βάσης.

Μια προσέγγιση που αξίζει να εξεταστεί είναι ο καθορισμός ενός στόχου χρηματικού ποσού φορολογικών πλεονεκτημάτων που θα χορηγούνται στο πλαίσιο ενός καθεστώτος φορολογικών κινήτρων, το οποίο θα απαιτούσε τόσο από τις φορολογικές αρχές όσο και από άλλους κρατικούς φορείς να συμφωνήσουν τόσο σε ένα ποσό-στόχο όσο και σε μια μεθοδολογία για τον προσδιορισμό του σχετικού κόστους εσόδων με ειδικό καθεστώς φορολογικών κινήτρων.

Μια άλλη μέθοδος είναι να συμπεριληφθούν φορολογικά κίνητρα σε έναν επίσημο προϋπολογισμό φορολογικών δαπανών. Όλες οι χώρες του ΟΟΣΑ και αρκετές άλλες χώρες απαιτούν να καταρτίζονται εκτιμήσεις σχετικά με τον αντίκτυπο στα έσοδα ορισμένων υφιστάμενων και προτεινόμενων φορολογικών διατάξεων.

Στόχος αυτών των προϋπολογισμών είναι να επισημανθούν οι συνέπειες για τα έσοδα από την παροχή φορολογικών πλεονεκτημάτων. Αυτή η προσέγγιση επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις φορολογικές δαπάνες με τρόπο παρόμοιο με τα προγράμματα άμεσων δαπανών και επομένως εξισώνει αποτελεσματικά τις άμεσες δαπάνες της κυβέρνησης με τις έμμεσες δαπάνες της κυβέρνησης μέσω του φορολογικού συστήματος.

Αν και το εύρος της ανάλυσης φορολογικών δαπανών υπερβαίνει τα φορολογικά κίνητρα, οι χώρες μπορούν να επιλέξουν να ακολουθήσουν αυτήν την προσέγγιση μόνο για ορισμένους τύπους φορολογικών κινήτρων ή για μια ευρύτερη κατηγορία φορολογικών διατάξεων. Για εκείνες τις χώρες που δεν έχουν επίσημη απαίτηση φορολογικών δαπανών, συνιστάται να αναλάβουν την άσκηση για να αποφασίσουν εάν θα υιοθετήσουν ή θα διατηρήσουν ένα καθεστώς φορολογικών κινήτρων. (James, 2013 updated-2020)

1.4. Άμεσες Ξένες Επενδύσεις

Τα επενδυτικά κίνητρα είναι μετρήσιμα οικονομικά πλεονεκτήματα που παρέχουν οι κυβερνήσεις σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων, με στόχο να κατευθύνουν τις επενδύσεις σε ευνοημένους τομείς ή περιοχές ή να επηρεάσουν τον χαρακτήρα τέτοιων επενδύσεων. Αυτά τα οφέλη μπορεί να είναι φορολογικά (όπως με τις φορολογικές εκπτώσεις) ή μη φορολογικά (όπως με επιχορηγήσεις, δάνεια ή εκπτώσεις για τη στήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης ή την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας).

Τα φορολογικά και μη φορολογικά κίνητρα έχουν χρησιμοποιηθεί ευρέως για την προώθηση των επενδύσεων. Τα κίνητρα —ιδίως τα φορολογικά κίνητρα— έχουν συσχετιστεί με υψηλότερες επενδύσεις σε πολλές χώρες, όπως η Ιρλανδία, ο Μαυρίκιος και η

Σιγκαπούρη. Ωστόσο, ενώ ορισμένες κυβερνήσεις εγγυώνται την αποτελεσματικότητα των κινήτρων, πολλές άλλες δεν κατάφεραν να προσελκύσουν αναμενόμενες επενδύσεις. (James, 2013 updated-2020)

Κατά συνέπεια, σημαντική έρευνα έχει επικεντρωθεί στο ρόλο που διαδραματίζουν τα κίνητρα στην προώθηση των επενδύσεων και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Το μεγαλύτερο μέρος αυτής της έρευνας έχει πραγματοποιηθεί σε ανεπτυγμένες χώρες. Τα στοιχεία από τις αναπτυσσόμενες χώρες ήταν σε μεγάλο βαθμό ασαφή.

Ωστόσο, υπάρχει απόδειξη ότι τα κίνητρα λειτουργούν για ορισμένα είδη επενδύσεων, σε συγκεκριμένες καταστάσεις και για συγκεκριμένους τομείς, όπως οι επενδύσεις με εξαγωγικό προσανατολισμό. Τέλος, όπως μπορούν να επιβεβαιώσουν οι επαγγελματίες και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής, η πολιτική οικονομία ασκεί ισχυρή επιρροή στα κίνητρα.

Πολλά κίνητρα —ιδιαίτερα γενναιόδωρα— έχουν επιμείνει λόγω της άσκησης πίεσης από ειδικά συμφέροντα και της ανάγκης των πολιτικών να κερδίσουν την εύνοια. Ωστόσο, ελάχιστη έρευνα έχει γίνει για το πώς η πολιτική οικονομία επηρεάζει την πολιτική κινήτρων.

Οποιαδήποτε πολιτική σχετικά με τα κίνητρα θα πρέπει να εξετάζει εάν αυξάνει τις επενδύσεις¹. Αυτό μπορεί να συναχθεί με βάση τον τρόπο με τον οποίο οι επενδύσεις σε μια χώρα ανταποκρίνονται στην εισαγωγή ή στις αλλαγές της πολιτικής κινήτρων, όπως μετριέται με τις ΑΞΕ και τον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου. Ωστόσο, οι αλλαγές στην πολιτική κινήτρων γίνονται γενικά ταυτόχρονα με άλλες αλλαγές που επηρεάζουν την επενδυτική συμπεριφορά (όπως η μακροοικονομική αναδιάρθρωση). Αυτό καθιστά την ανάλυση δύσκολη γιατί είναι δύσκολο να αποδοθούν ποιες επενδύσεις έγιναν λόγω των αλλαγών στις επενδύσεις ή των αλλαγών στα κίνητρα.

Επιλέγοντας προσεκτικά τις μεταρρυθμίσεις κινήτρων που μελετήθηκαν, είναι δυνατό να αντιμετωπιστούν ορισμένα από αυτά τα ζητήματα. Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα για τις οικονομετρικές μελέτες για τις επενδύσεις στις αναπτυσσόμενες χώρες είναι η μέτρηση των επενδύσεων. Η έλλειψη καλών στοιχείων για τις επενδύσεις σε αυτές τις χώρες καθιστά δύσκολη την εκτίμηση των επιπτώσεων των κινήτρων γενικά και των φορολογικών κινήτρων ειδικότερα. Ο σχηματισμός ακαθάριστου εγχώριου κεφαλαίου είναι ιδιαίτερα ανεπαρκώς μετρημένος, αν και οι ΑΞΕ μετρούνται καλύτερα. Τα καλύτερα στοιχεία για τις επενδύσεις προέρχονται από εταιρείες, αλλά τέτοια στοιχεία είναι σπάνια στις

¹ Οι χώρες κατατάχθηκαν με βάση το επενδυτικό τους κλίμα χρησιμοποιώντας την κατάταξη Doing Business του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας για το 2008.

αναπτυσσόμενες χώρες. Για να μετριαστεί αυτό το πρόβλημα, έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες προσεγγίσεις για να καθοριστεί εάν τα κίνητρα είναι αποτελεσματικά για την ενθάρρυνση των επενδύσεων.

Δεδομένης της σημαντικής συμβολής των ΑΞΕ στην οικονομική ανάπτυξη, η χώρα υποδοχής θα πρέπει να θεσπίσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική προώθησης των ΑΞΕ σύμφωνα με το μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό της σχέδιο. Η στρατηγική προώθησης των ΑΞΕ θα πρέπει να περιλαμβάνει διάφορα μέτρα πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων φορολογικών κινήτρων και μη φορολογικών μέτρων, για την επίτευξη των στόχων της. Όλες οι διαθέσιμες επιλογές πολιτικής θα πρέπει να αξιολογηθούν ως προς τη σχετική ισχύ και την αδυναμία τους στην προσέλκυση ΑΞΕ και ο αντίκτυπός τους σε όλους τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς θα πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά για να διευκολυνθεί η εφαρμογή της στρατηγικής.

Η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη εξαρτάται συχνά από τις προτεραιότητες της χώρας και τις στρατηγικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, οι οποίες καθορίζουν βασικές κατευθύνσεις πολιτικής για τη συνολική στρατηγική ΑΞΕ. Για παράδειγμα, ορισμένες χώρες μπορεί να στοχεύουν στην προσέλκυση ΑΞΕ που θα μπορούσαν να μεγιστοποιήσουν το δυναμικό των κεφαλαίων τους, όπως η αρκετά μεγάλη εγχώρια αγορά ή οι άφθονοι φυσικοί πόροι.

Άλλες χώρες ενδέχεται να στοχεύουν στην προσέλκυση ΑΞΕ για την ανάπτυξη συγκεκριμένων τομέων, όπως η μεταποίηση προσανατολισμένη στις εξαγωγές, που έχουν προτεραιότητα από την εθνική αναπτυξιακή ατζέντα. Δεδομένου του αρνητικού αντίκτυπου στα έσοδα, τα φορολογικά κίνητρα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται επιλεκτικά και να σχεδιάζονται με σαφείς στρατηγικούς στόχους, που θα βοηθήσουν στη διαχείριση των φορολογικών κινήτρων και θα ελαχιστοποιήσουν τις παρενέργειες των φορολογικών κινήτρων. Επιπλέον, οι αρχές μπορούν επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο να επιβάλουν πρόσθετες απαιτήσεις, όπως τοπική απασχόληση, μεταφορά τεχνολογίας και γνώσης, για να μεγιστοποιήσουν τα επιδιωκόμενα οφέλη από τις στοχευμένες επενδύσεις.

Οι Hassett και Hubbard (2002) παρέχουν μια καλή ανασκόπηση της βιβλιογραφίας σχετικά με την αποτελεσματικότητα της φορολογικής πολιτικής (γενικά) και των φορολογικών κινήτρων (ειδικά) για την προώθηση των επενδύσεων. Διαπιστώνουν ότι:

- Η φορολογική πολιτική επηρεάζει τις επενδύσεις, με αύξηση 1,0% στο κόστος χρήσης κεφαλαίου μειώνοντας τις επενδύσεις κατά 0,5–1,0% (για ελαστικότητα –0,5 έως –

1,0)². Αυτή η ανάλυση βασίζεται σε μικροοικονομικά δεδομένα από επιχειρήσεις. Τα μακροοικονομικά στοιχεία, αντίθετα, παρέχουν ελάχιστα στοιχεία ότι η φορολογική πολιτική επηρεάζει τις επενδύσεις. Ωστόσο, αυτό το συμπέρασμα είναι πιθανό να οφείλεται σε σφάλματα μέτρησης στα μακροοικονομικά δεδομένα, στην ανακατανομή κεφαλαίων μεταξύ περιουσιακών στοιχείων και στον ταυτόχρονο χαρακτήρα, που καθιστούν δύσκολη τη σύναψη αιτιατών συνδέσεων ή τη σωστή απόδοση με χρήση μακροοικονομικών δεδομένων.

- Οι φόροι αυξάνουν το κόστος χρήσης του κεφαλαίου, επομένως οποιαδήποτε ομοιόμορφη μείωση αυτού του κόστους θα πρέπει να ενθαρρύνει τις επενδύσεις κεφαλαίου. Αλλά τα στοχευμένα κίνητρα είναι απίθανο να μειώσουν σε γενικές γραμμές το κόστος του κεφαλαίου.
- Τα περισσότερα επενδυτικά κίνητρα εστιάζονται σε επενδύσεις σε εξοπλισμό, δημιουργώντας στρεβλώσεις μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων μεταξύ των τύπων κεφαλαίων. Αυτές οι στρεβλώσεις θα μπορούσαν να αντισταθμίσουν τα οφέλη τέτοιων κινήτρων, με το καθαρό αποτέλεσμα να είναι ότι τα κίνητρα προσελκύουν ασθενέστερες επενδύσεις.
- Η οικονομική ανάπτυξη είναι υψηλότερη σε χώρες που επενδύουν περισσότερο σε εξοπλισμό, κυρίως επειδή οι εργαζόμενοι μαθαίνουν καλύτερες δεξιότητες χειρίζοντας διαφορετικά είδη εξοπλισμού. Επομένως, οι επιδοτήσεις εξοπλισμού είναι καλές για την ανάπτυξη, επειδή δημιουργούν θετικές εξωτερικές επιδράσεις.
- Τα επενδυτικά κίνητρα δεν λειτουργούν για πολλές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν χρηματοοικονομικούς περιορισμούς και δεν μπορούν να επωφεληθούν από φορολογικά κίνητρα.
- Επειδή η προσφορά κεφαλαιουχικών αγαθών είναι ανελαστική βραχυπρόθεσμα, ορισμένα επενδυτικά κίνητρα ενδέχεται να ωφελήσουν τους προμηθευτές κεφαλαιουχικών αγαθών αντί για τους επενδυτές.

² Το κόστος χρήσης κεφαλαίου είναι το κόστος της επένδυσης κεφαλαίου που ενσωματώνει όλα τα κόστη (όπως τόκους και φόρους) και κίνητρα (όπως αποζημιώσεις επενδύσεων, εκπτώσεις φόρου επενδύσεων και επιταχυνόμενες αποσβέσεις).

- Ο χαμηλός πληθωρισμός, ο οποίος είναι αποτέλεσμα παραγόντων διαφορετικών από την πολιτική απόφαση για χορήγηση κινήτρων, χρησιμεύει ως καλή επενδυτική επιδότηση.
- Τα προσωρινά κίνητρα μπορεί να έχουν μεγαλύτερο βραχυπρόθεσμο αντίκτυπο από τα μόνιμα.

Αν και οι (Hasset & Hubbard, 2002) διαπιστώνουν ότι η φορολογική πολιτική έχει μικρή επίδραση στις επενδύσεις όταν χρησιμοποιούνται μακροοικονομικά δεδομένα, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι φόροι επηρεάζουν τον όγκο και τη θέση των ΑΞΕ. Εκτεταμένη έρευνα δείχνει ότι οι ΑΞΕ είναι ευαίσθητες στη φορολογία στις χώρες υποδοχής. (Hasset & Hubbard, 2002)

Αν και υπάρχει ένα ευρύ φάσμα ελαστικότητας, οι περισσότερες μελέτες διαπιστώνουν ότι οι υψηλότεροι φορολογικοί συντελεστές (συμπεριλαμβανομένων των πραγματικών μέσων φορολογικών συντελεστών, των πραγματικών οριακών φορολογικών συντελεστών και των νόμιμων φορολογικών συντελεστών) έχουν σημαντικό αρνητικό αντίκτυπο στις ροές ΑΞΕ. (Morisset, 2003) Αλλά οι περισσότερες από αυτές τις μελέτες αφορούν επενδύσεις σε χώρες του ΟΟΣΑ. Από 47 οικονομετρικές μελέτες για τις ΑΞΕ και τη φορολογία, μόνο 5 περιλαμβάνουν επενδύσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες (Heckmeyer & Feld, 2009).

Αυτό οφείλεται κυρίως στην ανεπαρκή διαθεσιμότητα δεδομένων σε επίπεδο επιχειρήσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι εξερχόμενες ΑΞΕ από τις επιχειρήσεις προσφέρουν έναν άλλο τρόπο ανάλυσης του κατά πόσον τα κίνητρα είναι αποτελεσματικά για την προσέλκυση επενδύσεων στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μια τέτοια ανάλυση είναι δυνατή χρησιμοποιώντας δεδομένα σε επίπεδο επιχείρησης για εξερχόμενες ΑΞΕ που περιλαμβάνουν επενδύσεις σε αναπτυσσόμενες χώρες. Για παράδειγμα, το Γραφείο Οικονομικής Ανάλυσης των ΗΠΑ συλλέγει μικροδεδομένα για τις εξερχόμενες επενδύσεις εταιρειών των ΗΠΑ.

Το επενδυτικό κλίμα επηρεάζει την αποτελεσματικότητα των δημοσιονομικών κινήτρων για την προσέλκυση επενδύσεων μέσω του ρόλου που διαδραματίζουν αυτά τα δημόσια αγαθά στη βελτίωση της απόδοσης των επενδύσεων. Εδώ τα δημόσια αγαθά είναι τα συστατικά του επενδυτικού κλίματος, όπως οι υποδομές, το κράτος δικαίου, η επιβολή των συμβάσεων κ.λπ.

Τα δημόσια αγαθά χρηματοδοτούνται μέσω φόρου κεφαλαίου, ο οποίος με τη σειρά του μειώνει την απόδοση του κεφαλαίου. Αλλά εάν τα δημόσια αγαθά κάνουν το κεφάλαιο πιο

παραγωγικό, τότε η αύξηση της φορολογίας που δαπανάται γι' αυτά θα είχε το αντίθετο αποτέλεσμα.

Σε ισορροπία, το αποτέλεσμα είναι διφορούμενο. Ωστόσο, όταν τα δημόσια αγαθά και οι επενδύσεις αλληλοσυμπληρώνονται σε μεγάλο βαθμό, όπως συμβαίνει με το επενδυτικό κλίμα, τότε σε χώρες με μεγάλες δωρεές τέτοιων αγαθών, η μείωση των φόρων είναι πολύ πιο αποτελεσματική για την ενθάρρυνση των επενδύσεων από ό,τι σε χώρες με μικρότερα κονδύλια.

- Τομείς και δραστηριότητες στόχευσης: Τα φορολογικά κίνητρα θα πρέπει να χρησιμοποιούνται στρατηγικά για την προώθηση των επενδύσεων σε ορισμένους τομείς ή δραστηριότητες σύμφωνα με τις στρατηγικές προτεραιότητες της χώρας υποδοχής. Μπορούν να δοθούν στρατηγικές προτεραιότητες στην προώθηση ορισμένων τομέων προτεραιότητας, στην ενθάρρυνση δραστηριοτήτων με θετικές εξωτερικές επιδράσεις, όπως η E&A και η ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων ή η ανάπτυξη ορισμένων τομέων, όπως οι Ειδικές Οικονομικές Ζώνες. Οι σαφώς καθορισμένοι στόχοι πολιτικής θα βοηθήσουν στον προσδιορισμό των τομέων προτεραιότητας. Για παράδειγμα, το κίνητρο δημιουργίας απασχόλησης μπορεί να υποστηριχθεί με την παροχή κινήτρων σε βιομηχανίες έντασης εργασίας, όπως η μεταποίηση και οι βιομηχανίες που βασίζονται στη γεωργία. Η παραγωγή προϊόντων που δεν παράγονται ήδη εγχώρια μπορεί να προωθηθεί με την παροχή φορολογικών κινήτρων στις λεγόμενες πρωτοπώρες βιομηχανίες. Η μεταφορά τεχνολογίας μπορεί να ενισχυθεί με τη στόχευση κινήτρων σε τεχνολογικά προηγμένους τομείς.
- Είδος ΑΞΕ: Τα φορολογικά κίνητρα πρέπει να επικεντρώνονται στο είδος των επενδύσεων που είναι ευαίσθητα σε φορολογικά οφέλη. Σύμφωνα με τις υπάρχουσες μελέτες και τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, τα φορολογικά κίνητρα είναι πιο αποτελεσματικά για ΑΞΕ που αναζητούν αποδοτικότητα και ΑΞΕ.

Επομένως, όταν μια χώρα στοχεύει να προσελκύσει πολλαπλούς τύπους ΑΞΕ, τα φορολογικά κίνητρα θα πρέπει να επικεντρώνονται περισσότερο στις ΑΞΕ που αναζητούν αποτελεσματικότητα παρά στις ΑΞΕ που αναζητούν την αγορά και τους πόρους. Για παράδειγμα, μια χώρα που επιδιώκει να φιλοξενήσει ΑΞΕ τόσο αποδοτικότητας όσο και αναζήτησης πόρων μπορεί να επικεντρώσει φορολογικά κίνητρα στις πρώτες, ενώ παρέχει λιγότερα φορολογικά κίνητρα αλλά περισσότερα μη φορολογικά μέτρα, όπως αποκλειστική παραχώρηση, για τη δεύτερη.

Ωστόσο, οι ΑΞΕ που αναζητούν την αγορά και τους πόρους θα μπορούσαν επίσης να ανταποκρίνονται σε φορολογικά κίνητρα υπό ορισμένες συνθήκες. Για παράδειγμα, ας υποθέσουμε ότι η χώρα υποδοχής ανταγωνίζεται άλλες χώρες με παρόμοιο επενδυτικό περιβάλλον. Σε αυτή την περίπτωση, τα φορολογικά κίνητρα μπορούν να παρέχουν ένα πρόσθετο συγκριτικό πλεονέκτημα για την πρόκληση ΑΞΕ που διαφορετικά θα είχαν επενδύσει σε ανταγωνιστικές χώρες.

Ομοίως, εάν οι συγχωνεύσεις και εξαγορές ΑΞΕ απαιτούν σημαντικές πρόσθετες επενδύσεις για την αναμόρφωση ή την επέκταση της υπάρχουσας παραγωγικής ικανότητας, τα φορολογικά κίνητρα μπορούν να βοηθήσουν τη χώρα υποδοχής να προσελκύσει πρόσθετες επενδύσεις. Σε μια τέτοια περίπτωση, τα φορολογικά κίνητρα θα πρέπει να στοχεύουν στη σταδιακή επένδυση που δεν θα είχε πραγματοποιηθεί χωρίς τα φορολογικά οφέλη.

1.5 Κίνητρα φόρου και επιχειρηματικών κεφαλαίων σε ΕΕ και επιλεγμένες χώρες του ΟΟΣΑ

Η ανάγκη για υιοθέτηση μιας συστηματικής προσέγγισης για την καινοτομία και την οικονομική ανάπτυξη έχει εξαπλωθεί σε παραδοσιακούς τομείς πολιτικής (όπως η ρύθμιση και οι προμήθειες), οδηγώντας σε διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της πολιτικής καινοτομίας και στην ανάπτυξη πιο εξελιγμένων και διαφορετικών μέσων πολιτικής. (Feld & Heckemeyer, 2011) Η φορολογική πολιτική έχει επηρεαστεί από αυτές τις εξελίξεις, για παράδειγμα, εμφανής επιρροή είναι η διάδοση φορολογικών κινήτρων σε Σ&Ε (συγχωνεύσεις και εξαγορές) στις χώρες της ΕΕ και του ΟΟΣΑ. Με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση να επηρεάζεται σοβαρά από την κρίση, ορισμένες πρόσφατες φορολογικές μεταρρυθμίσεις στα κράτη μέλη έχουν επικεντρωθεί στην αύξηση της διαθεσιμότητας χρηματοδότησης σε μικρότερες καινοτόμες εταιρείες. (Gambacorta & van Rixtel, 2013)

Προκειμένου να εξασφαλιστεί επαρκής χρηματοδότηση νέων, αναπτυσσόμενων και καινοτόμων επιχειρήσεων, τόσο ως προς τον όγκο όσο και τη δομή της διαθέσιμης χρηματοδότησης, πολλοί ενδιαφερόμενοι υποστηρίζουν ότι η φορολογία θα πρέπει να ενθαρρύνει τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε επιχειρήσεις με προφίλ υψηλότερου κινδύνου και ανταμοιβής. Τέτοιες επενδύσεις είναι γενικά λιγότερο ρευστοποιημένες από τις επενδύσεις σε πιο εδραιωμένες εταιρείες, αυξάνοντας το κόστος και τους κινδύνους για τους

επενδυτές. Όπως συζητήθηκε στην προηγούμενη ενότητα, τα στοιχεία σχετικά με τη σημασία της φορολογίας για τις επενδύσεις επιχειρηματικού κεφαλαίου είναι περιορισμένα. (Harrison & Mason, 2010)²

Παρά το γεγονός αυτό, ένας αυξανόμενος αριθμός χωρών ενθαρρύνει ήδη τις επενδύσεις επιχειρηματικών αγγέλων και επιχειρηματικών κεφαλαίων μέσω άμεσα στενευμένων φορολογικών κινήτρων ως μέσο αύξησης της προσφοράς επιχειρηματικού κεφαλαίου αρχικού σταδίου. Είναι σημαντικό ότι οι νέες κατευθυντήριες γραμμές της ΕΚ για τις κρατικές ενισχύσεις για τη χρηματοδότηση κινδύνου προβλέπουν μεγαλύτερη ευελιξία και σαφέστερους όρους για φορολογικά κίνητρα για τους επενδυτές.

Η χρηματοδότηση μέσω ιδίων κεφαλαίων θα πρέπει να επεκταθεί περαιτέρω προκειμένου να στηριχθούν οι νεοσύστατες επιχειρήσεις στο στάδιο ανάπτυξής τους. Μεταξύ άλλων παραγόντων, αυτό προϋποθέτει τη θέσπιση ενός πιο ουδέτερου συστήματος φορολόγησης, το οποίο θα αντιμετωπίζει ισότιμα το χρέος και τη χρηματοδότηση μέσω ιδίων κεφαλαίων, εξασφαλίζοντας τη δυνατότητα φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων αλλά και των μερισμάτων³. (Smyth, 2014) Οι νεοσύστατες επιχειρήσεις θα πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιούν ένα απόθεμα «δικαιωμάτων προαίρεσης μετοχών» με στόχο την προσέλκυση και τη διατήρηση των ταλέντων.

Η δημιουργία νεοσύστατων επιχειρήσεων με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης είναι καίριας σημασίας λόγω της εστίασής τους στην καινοτομία σε ταχέως αναπτυσσόμενους τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας. Αυτές είναι οι επιχειρήσεις που θα δημιουργούν θέσεις εργασίας στο μέλλον και θα καθοδηγήσουν την ανάπτυξη της παραγωγικότητας, η οποία είναι κρίσιμη για τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου. Ενώ η Ευρώπη καταγράφει πρόοδο σε ορισμένους τομείς, υστερεί στο πεδίο της μετάβασης από το στάδιο της ίδρυσης στο στάδιο της επέκτασης, μιας παραμέτρου η οποία θα πρέπει εντέλει να οδηγήσει στην ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας που χρειάζεται η Ευρώπη⁴. (Financial Conduct Authority-Octopus Investments Limited, 2015)

³ Η ΕΟΚΕ έχει ζητήσει επανειλημμένα να ληφθούν μέτρα για την κατάργηση της μεροληπτικής μεταχείρισης του χρέους στα φορολογικά συστήματα, για παράδειγμα στη γνωμοδότησή της με θέμα «Χρηματοδότηση των επιχειρήσεων: διερεύνηση εναλλακτικών μηχανισμών εφοδιασμού» (ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ. 20).

⁴ Ως νεοφυής επιχείρηση ορίζεται κοινώς μια νέα επιχείρηση η οποία έχει σχεδιαστεί ώστε να αναζητά ένα αναπαραγόμενο και εξελισσόμενο οικονομικό πρότυπο. Αυτές οι νεοσύστατες επιχειρήσεις είναι συνήθως υψηλά καινοτόμες και στηρίζονται κατά κανόνα σε πρωτοποριακές ιδέες, τεχνολογίες ή πρωτοεμφανιζόμενα επιχειρηματικά πρότυπα. Αντιθέτως, μια «επεκτεινόμενη» (scale-up) εταιρεία αποτελεί μια ταχέως επεκτεινόμενη και αναπτυσσόμενη επιχείρηση σε όρους πρόσβασης στην αγορά, εσόδων ή αριθμού απασχολούμενων εργαζομένων.

Από παγκόσμια άποψη, η μείωση του βασικού επιτοκίου του φόρου εισοδήματος εταιρειών είναι το πιο ευρέως χρησιμοποιούμενο φορολογικό κίνητρο. Ωστόσο, τα επόμενα πιο ευρέως χρησιμοποιούμενα φορολογικά κίνητρα διαφέρουν μεταξύ ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών. Στις χώρες του ΟΟΣΑ , τα επόμενα ευρύτερα χρησιμοποιημένα κίνητρα (με φθίνουσα σειρά) είναι οι επιταχυνόμενες αποσβέσεις, οι ειδικές μειώσεις για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος εταιρειών και οι μειώσεις σε άλλους φόρους (συμπεριλαμβανομένων των κρατικών και τοπικών). Αντίθετα, οι αναπτυσσόμενες χώρες τείνουν να προσφέρουν περισσότερες φοροαπαλλαγές και εισαγωγικές απαλλαγές και μειονεκτήματα μετά τους μειωμένους βασικούς συντελεστές φόρου εισοδήματος.

Αναμεταξύ στοχευμένων κινήτρων, εκείνα που στοχεύουν στην προώθηση των εξαγωγών ήταν πιο αποτελεσματικά. Γενικά (τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες) τα φορολογικά κίνητρα στοχεύουν στην προσέλκυση επενδύσεων σε συγκεκριμένους τύπους δραστηριότητας ή γεωγραφικών περιοχών. (Dunning, 1993) Οι κύριοι στόχοι είναι: συγκεκριμένοι τομείς, ιδίως στη μεταποίηση και στις υποδομές.

Πολλές χώρες έχουν αναπτύξει ορθές πρακτικές προκειμένου να στηρίξουν τις νεοσύστατες και τις επεκτεινόμενες επιχειρήσεις. Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να μελετήσει προσεκτικά τις δυνατότητες εφαρμογής τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στη Γερμανία, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να εγγραφούν σε ένα Γερμανικό Εμπορικό Επιμελητήριο (IHK — Industrieund Handelskammer), το οποίο με τη σειρά του τους παρέχει υποστήριξη και συμβουλές. Θα πρέπει να διερευνηθούν κρατικά προγράμματα εγγύησης δανείων, όπως αυτά που εφαρμόζονται στην Ιταλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Πολωνία και στη Γαλλία, καθώς και προγράμματα κρατικής συγχρηματοδότησης, όπως αυτά της Γερμανίας και της Σουηδίας. (Howell, et al., 2002)

Το Ηνωμένο Βασίλειο παρέχει φορολογικά κίνητρα για την αύξηση της ροής κεφαλαίων σε πιο ριψοκίνδυνα στοιχεία ενεργητικού με καθεστώτα όπως το EIS, το SEIS και το VCT⁵. Η περιφέρεια Piedmont στην Ιταλία έχει αναπτύξει δίκτυα σε 12 συνεργατικούς βιομηχανικούς σχηματισμούς οι οποίοι συγκεντρώνουν επιχειρήσεις, πανεπιστήμια και φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Στη Χώρα των Βάσκων στην Ισπανία, ο συνεταιρισμός Elkar-lan προάγει τον σχηματισμό και άλλων συνεταιρισμών μέσω πλήρους ανάλυσης

⁵ Enterprise Investment Scheme (EIS — καθεστώς επενδύσεων σε επιχειρήσεις), Seed Enterprise Investment Scheme (SEIS — καθεστώς επενδύσεων σε νεοσύστατες επιχειρήσεις) and Venture Capital Trust (VCT — ταμείο επιχειρηματικών κεφαλαίων).

βιωσιμότητας του έργου, κατάρτισης και πρόσβασης σε επιδοτήσεις και σε χρηματοδοτική ενίσχυση.

Μια σύγκριση μεταξύ της φορολογικής επιβάρυνσης μιας χώρας και ενός μέτρου της απόδοσης των ΑΞΕ μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για να εξεταστεί η σχέση μεταξύ φορολογίας και προσέλκυσης επενδύσεων. Παρόμοια αποτελέσματα προκύπτουν κατά την εξέταση των μέσων πραγματικών και νόμιμων φορολογικών συντελεστών στις χώρες του ΟΟΣΑ. Επιπλέον, οι χώρες με υψηλό λόγο φόρου προς ΑΕΠ έχουν υψηλή κατάταξη στον δείκτη απόδοσης ΑΞΕ. Για παράδειγμα, η Δανία έχει έναν από τους υψηλότερους φόρους προς το ΑΕΠ (48,8, μετά τη Σουηδία με 50,4) και κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ (η Σουηδία στην 21η θέση). Αυτά τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι δεν υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ της φορολογικής επιβάρυνσης και των αποφάσεων τοποθεσίας επένδυσης. (OECD, 2007)

Οι εταιρικοί φορολογικοί συντελεστές και τα φορολογικά κίνητρα της χώρας υποδοχής δεν είναι τα μόνα σημαντικά χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος όταν εξετάζεται η συνολική φορολογική επιβάρυνση και, επομένως, η προσέλκυση ΑΞΕ. Η παρακράτηση φόρων (σε μερίσματα, τόκους και δικαιώματα), οι κανόνες κατά της φοροαποφυγής, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος στη χώρα υποδοχής καθώς και η αντιμετώπιση του εισοδήματος από ξένη πηγή στη χώρα καταγωγής, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στις επενδυτικές αποφάσεις και στην αποτελεσματικότητα των καθεστώτων της φορολογίας κινήτρων.

Γενικά, οι βέλτιστες πρακτικές αποθαρρύνουν τη χρήση ειδικών φορολογικών κινήτρων για την προσέλκυση ΑΞΕ και υποστηρίζουν έναν μειωμένο εκ του νόμου φορολογικό συντελεστή εταιρικού εισοδήματος σε ευρεία φορολογική βάση (αυτή η απλούστερη προσέγγιση ωφελεί τόσο το παλιό όσο και το νεοαποκτηθέν κεφάλαιο, αποφεύγει πολλές παγίδες που σχετίζονται με άλλες μορφές ελάφρυνσης ενώ αφαιρούνται οι πιέσεις φορολογικού σχεδιασμού από την εγχώρια βάση). Ωστόσο, ταυτόχρονα, αναγνωρίζεται ότι μπορεί να αυξηθούν οι πιέσεις για την εισαγωγή ειδικών κινήτρων ως απάντηση στον «φορολογικό ανταγωνισμό» μεταξύ ανταγωνιζόμενων κρατών (Ludema & Wooton, 2000) και ότι οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής μπορούν να επωφεληθούν από την αναθεώρηση των μελετών σχεδιασμού για τη στόχευση της βοήθειας και την ελαχιστοποίηση της ακούσιας απώλειας εσόδων. (Christiansen & Böhrmer, 2005)

Αναγνωρίζεται επίσης ότι η κατάργηση ή/και ο επανασχεδιασμός των συστημάτων φορολογικών κινήτρων που ήδη ισχύουν αποτελεί πρόκληση για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής. Οι ηγέτες των επιχειρήσεων θα διατηρήσουν πάντα την πίεσή τους να διατηρήσουν, να αποκαταστήσουν, ακόμη και να αυξήσουν τα φορολογικά κίνητρα, ακόμη και όταν έχει αποδειχθεί η αναποτελεσματικότητά τους. Ωστόσο, αξίζει τον κόπο να απλοποιηθεί το φορολογικό σύστημα της χώρας, να εξαλείψουμε τις φορολογικές στρεβλώσεις, να αφαιρέσουμε το περιττό διοικητικό κόστος και το κόστος συμμόρφωσης, να αυξήσουμε τη διαφάνεια και να βελτιώσουμε την ικανότητα της κυβέρνησης να παράγει έσοδα. (Easson & Zolt, 2003)

Αυτή η προσπάθεια θα συμβάλει στη βελτίωση των συνθηκών πλαισίου και των χαρακτηριστικών της αγοράς της χώρας υποδοχής για την προσέλκυση επενδύσεων. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι οι φορολογικές ελαφρύνσεις που συνδέονται με προηγούμενες επενδύσεις θα πρέπει γενικά να τηρούνται για να μην υπονομεύεται η αξιοπιστία της πολιτικής και να αποφευχθεί η αποδυνάμωση της ικανότητας της κυβέρνησης να επηρεάζει την επενδυτική συμπεριφορά στο μέλλον. Οι χώρες θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο εκπόνησης έκθεσης φορολογικών δαπανών. Αυτή η έκθεση όχι μόνο παρέχει πληροφορίες σχετικά με την αποτελεσματικότητα και το κόστος των φορολογικών κινήτρων, αλλά βοηθά επίσης στην ενίσχυση της κρατικής χρηματοδότησης και συμβάλλει σημαντικά στη δημοσιονομική διαφάνεια. (OECD Tax Centre for Tax Policy and Administration in Co-Operation with the Investment Compact Team, 2003)

1.6. Φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις

Οι ξένοι επενδυτές βασίζονται στην απόφασή τους να εισέλθουν σε μια χώρα σε πολλούς παράγοντες, όπως η πολιτική σταθερότητα, το οικονομικό δυναμικό, οι φυσικοί πόροι, η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα των ρυθμιστικών καθεστώτων και το επίπεδο υποδομής και δεξιοτήτων. Το φορολογικό καθεστώς είναι επίσης παράγοντας στις επενδυτικές αποφάσεις, και παρόλο που τα φορολογικά κίνητρα συχνά απέχουν πολύ από το να είναι τα πιο σημαντικά σε σύγκριση με παράγοντες όπως η πολιτική σταθερότητα και ασφάλεια, ένα σταθερό και διαφανές νομικό και ρυθμιστικό περιβάλλον καθώς και η ποιότητα της υποδομής και των δεξιοτήτων (Bank, 2017-2018) (Freund & Moran, 2017), αποτελούσαν παραδοσιακά ένα από τα πιο διαδεδομένα εργαλεία πολιτικής για την προσέλκυση και τη διατήρηση ξένων επενδύσεων. Η πανδημία έχει τονίσει τη σημασία των κινήτρων και των προσπαθειών

φορολογικής ελάφρυνσης ως μέρος των πακέτων οικονομικής ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που υιοθετήθηκαν παγκοσμίως. (Kronfol & Steenbergen, 2020)

Ο φορολογικός ανταγωνισμός για την προώθηση των επενδύσεων έχει οδηγήσει σε μείωση των συντελεστών φόρου εισοδήματος εταιρειών σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές και στις περισσότερες οικονομίες από τη δεκαετία του 1980. Ο παγκόσμιος συντελεστής ΦΠΑ μειώθηκε περισσότερο από το μισό, από 40 τοις εκατό το 1980 σε 23 τοις εκατό το 2021. Πέρα από τις μειώσεις ΦΠΑ, ο φορολογικός ανταγωνισμός επεκτείνεται σε διάφορους τύπους κινήτρων.

Από 100 χώρες που υιοθέτησαν επενδυτικά μέτρα σχετικά με τη φορολογία την περασμένη δεκαετία, 90 μείωσαν τους φόρους, εισήγαγαν νέα φορολογικά κίνητρα ή έκαναν τα υπάρχοντα κίνητρα πιο γενναιόδωρα, μειώνοντας δραστικά τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή σε πολλές περιοχές. Πάνω από το ένα τρίτο των δημοσιονομικών κινήτρων βασίζονταν στα κέρδη (κυρίως φοροαπαλλαγές και μειωμένα χρηματικά ποσά). Τα κίνητρα με βάση τις δαπάνες, τα οποία τείνουν να ανταμείβουν την επανεπένδυση (π.χ. αποζημιώσεις ή εκπτώσεις φόρου) αποτελούσαν λίγο περισσότερο από 1 στα 10 νέα φορολογικά κίνητρα.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα περισσότερα νέα φορολογικά κίνητρα στόχευαν σε επενδύσεις στη μεταποίηση και τις υπηρεσίες, ενώ εκείνα που στόχευαν τον γεωργικό και τον εξορυκτικό τομέα επικεντρώθηκαν στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μόνο στο 30% περίπου των περιπτώσεων, τα κίνητρα χορηγούνται με βάση μετρήσιμα κριτήρια (όπως το επενδυμένο ποσό, ο όγκος της απασχόλησης που δημιουργείται ή η τοποθεσία της επένδυσης) και η πλειονότητα δεν είναι χρονικά δεσμευμένη. Οι φορείς προώθησης επενδύσεων διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην παροχή κινήτρων, κυρίως ως διευκολυντές ή σύμβουλοι.

Στο ένα τρίτο των περιπτώσεων, συμμετέχουν ενεργά στις αποφάσεις κατανομής. Οι πιο πρόσφατες βιομηχανικές πολιτικές συνεπάγονται την εισαγωγή νέων φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις (61 τοις εκατό), ενώ μόνο το 15 τοις εκατό ζητά την αναθεώρηση ή τον εξορθολογισμό τους. Τα πιο επαναλαμβανόμενα κίνητρα για την εισαγωγή φορολογικών κινήτρων στις βιομηχανικές πολιτικές είναι η μείωση του κόστους της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η υποστήριξη της καινοτομίας, η τόνωση της τοπικής παραγωγής και η ανάπτυξη των ΜΜΕ.

Η ανάλυση των φορολογικών κινήτρων για επενδύσεις σε αυτήν την ενότητα βασίζεται στην ανασκόπηση των μέτρων επενδυτικής πολιτικής που σχετίζονται με τη φορολογία που υιοθετήθηκαν παγκοσμίως την τελευταία δεκαετία. Αυτή η ενότητα εξετάζει

επίσης την αντιμετώπιση των φορολογικών κινήτρων στους επενδυτικούς νόμους, οι οποίοι συχνά αποτελούν τη νομική βάση για την έγκρισή τους. Καθώς επίσης και στις βιομηχανικές πολιτικές, οι οποίες γενικά παρέχουν το ευρύτερο υπόβαθρο πολιτικής ή το κίνητρό τους.

Μεταξύ των διαφόρων κινήτρων για επενδύσεις, αυτή η ενότητα εστιάζει κυρίως στα φορολογικά κίνητρα. Για τους σκοπούς αυτής της ανάλυσης, κατηγοριοποιούνται ευρέως σε κίνητρα που βασίζονται σε χρηματαποστολές και άλλα κίνητρα. Τα κίνητρα που βασίζονται σε εταιρικός φόρο εισοδήματος περιλαμβάνουν:

(i) Κίνητρα που βασίζονται στο κέρδος, δηλαδή εκείνα που προσδιορίζονται ως ποσοστό του κέρδους, συμπεριλαμβανομένων των φορολογικών αργιών, των μειωμένων εταιρικών φόρων εισοδήματος ή των ζημιών που μεταφέρονται προς τα εμπρός ή μεταφέρονται προς διαγραφή έναντι των κερδών που αποκτήθηκαν αργότερα

(ii) Με βάση τις δαπάνες (ή με βάση τις επενδύσεις κεφαλαίου), δηλαδή εκείνες που μειώνουν το κόστος μετά τη φορολογία των δαπανών επένδυσης κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένης της αποζημίωσης για επενδύσεις, της επιταχυνόμενης απόσβεσης, των πιστώσεων φόρου και των παρόμοιων. (Kronfol & Steenberg, 2020)

Τα κίνητρα με βάση τα κέρδη παρέχουν φορολογικές ελαφρύνσεις με κέρδη και όχι για νέες επενδύσεις. Από αυτή την άποψη, είναι ιδιαίτερα ελκυστικές για τις κινητές ΑΞΕ. Τα κίνητρα που βασίζονται στις δαπάνες, αντίθετα, τείνουν να προάγουν την επανεπένδυση και συνεπώς την περαιτέρω ενσωμάτωση στην τοπική οικονομία. Επιπλέον, τα κίνητρα που βασίζονται στις δαπάνες συνήθως στοχεύουν συγκεκριμένους τύπους επενδύσεων κεφαλαίου ή δραστηριοτήτων που μπορούν να συσχετιστούν με τους στόχους βιώσιμης ανάπτυξης των χωρών, όπως η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η μετάβαση σε παραγωγές με χαμηλές εκπομπές άνθρακα.

Αλλα φορολογικά κίνητρα περιλαμβάνουν μειωμένους συντελεστές στους έμμεσους φόρους. Η ανάλυση επιβεβαιώνει ότι οι χώρες βασίζονται έντονα σε φορολογικά κίνητρα για επενδύσεις και ότι τα κίνητρα που βασίζονται στο κέρδος, δηλαδή εκείνα που είναι πιο πιθανό να επηρεαστούν από τις διεθνείς φορολογικές μεταρρυθμίσεις, είναι από τα πιο διαδεδομένα και συχνά υιοθετούμενα.

1.7. Η Ελληνική Περίπτωση

Στην Ελλάδα, οι φορολογικές αρχές υποχρεούνται να ελέγχουν τα φορολογικά βιβλία και τα στοιχεία των εταιρειών πριν από τη λήξη της προθεσμίας εντός της οποίας λήγει το δικαίωμα του Δημοσίου να επιβάλλει φόρους και προσυζητήσεις σε ανέλεγκτη χρήση. Η προθεσμία αυτή για τη φορολογία εισοδήματος, καθώς και για τους έμμεσους φόρους, λήγει γενικά μετά την πάροδο πέντε ετών από τη λήξη του οικονομικού έτους κατά το οποίο έπρεπε να είχαν καταβληθεί στο Δημόσιο.

Αποτελεί πρακτική των φορολογικών ελεγκτών να προτείνουν την αύξηση των δηλωθέντων φορολογητέων κερδών μιας εταιρείας με πρόσθετες λογιστικές διαφορές βάσει ερμηνείας των διατάξεων. Αυτό συμβαίνει ακόμη και στις περιπτώσεις που η αυστηρή εφαρμογή των διατάξεων της φορολογικής νομοθεσίας δεν έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των φορολογητέων κερδών με τέτοιες λογιστικές διαφορές. Σύμφωνα με ενδεικτικά στοιχεία της KPMG, καταγράφονται περιπτώσεις όπου η εφορία απορρίπτει ποσά είτε με την αιτιολογία ότι δεν συνιστούν κόστος παραγωγής (το οποίο βασίζεται σε κάποιο βαθμό στην κρίση του ελεγκτή ελεγκτή) είτε επειδή δεν υπάρχουν κατάλληλα έγγραφα.

Η έλλειψη σαφούς και αντικειμενικής προδιαγραφής, αποδεικνύεται από αποφάσεις του ΣτΕ σε υποθέσεις που οι ελεγχόμενες εταιρείες προσέφυγαν στα δικαστήρια και δικαιώθηκαν (πχ αποφάσεις ΣτΕ 3214/1982, 3735/1988, 2993/1991, 2581/1994, 1227/1995, 4118/1997, 2033/2012). Πολλές από τις αποφάσεις του ΣτΕ είτε έγιναν εκ των υστέρων δεκτές από το Υπουργείο Οικονομικών είτε τροποποιήθηκε ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, ώστε να νομιμοποιηθεί η κρίση των φορολογικών ελεγκτών.

Στην Ελλάδα του 2021 δραστηριοποιούνται μόλις 331 επιχειρήσεις –σε σύνολο 821.540 οντοτήτων– οι οποίες μπορούν να χαρακτηριστούν ως «μεγάλες» με βάση τους κοινά αποδεκτούς ορισμούς σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Μόλις 331 είναι, δηλαδή, οι εργοδότες που απασχολούν πάνω από 250 εργαζομένους ο καθένας, με τον κατάλογο μάλιστα να συμπεριλαμβάνει και τις επιχειρήσεις που έχουν άμεση ή έμμεση σύνδεση με το κράτος.

Η Ελλάδα αποτελεί το πλέον κατακερματισμένο επιχειρείν στην Ευρώπη, κάτι που έχει προφανή αντίκτυπο στους εργαζομένους. Τα στοιχεία δείχνουν ότι στις λεγόμενες πολύ μικρές επιχειρήσεις –δηλαδή όλες τις οντότητες στις οποίες απασχολούνται έως και 9 εργαζόμενοι, οι οποίες όμως στην Ελλάδα αντιπροσωπεύουν το 97,4% του συνόλου– οι μισθοί είναι πολύ χαμηλότεροι συγκριτικά με τους αντίστοιχους που προσφέρονται στις μικρές, στις μεσαίες ή στις (λιγοστές) μεγάλες επιχειρήσεις. (Τσίρος, 2021)

Συνεπώς, ο σημαντικότερος ανασταλτικός παράγοντας για την προσέλκυση νέων επενδύσεων καθώς και για την επέκταση των υφιστάμενων είναι η απουσία φορολογικού σχεδιασμού, παράλληλα με τη συσσώρευση εκκρεμών φορολογικών ζητημάτων και την καθυστέρηση επίλυσής τους. Αυτό οφείλεται στον μεγάλο αριθμό των ανέλεγκτων φορολογικών ετών παράλληλα με τον τεράστιο αριθμό υποθέσεων που εκκρεμούν στα διοικητικά δικαστήρια και στις αρμόδιες επιτροπές του Υπουργείου Οικονομικών.

Η Ελληνική Πολιτεία, για πρώτη φορά, θεσπίζει φορολογικά κίνητρα για Επενδυτικούς Αγγέλους. Σύμφωνα με Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.), στην οποία περιγράφονται οι όροι και οι προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό φορολογούμενου – φυσικού προσώπου ως “Επενδυτικού Αγγέλου” (Angel Investor). Παράλληλα, του αναγνωρίζει το δικαίωμα έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα για επενδύσεις σε νεοφυή επιχείρηση που είναι εγγεγραμμένη στο Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων – Elevate Greece. (Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ), 2021)

Πιο συγκεκριμένα, με την Απόφαση, καθορίζονται ο τρόπος, ο χρόνος και τα χαρακτηριστικά της εισφοράς του κεφαλαίου, η διαδικασία έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα του “Επενδυτικού Αγγέλου”, η διενέργεια ελέγχων για την διαπίστωση της τήρησης των προβλεπόμενων υποχρεώσεων των «Επενδυτικών Αγγέλων» και των νεοφυών επιχειρήσεων αναφορικά με την ορθή εφαρμογή του άρθρου 70Α του ν. 4172/2013 (ΚΦΕ), όπως αυτό προστέθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 49 του ν. 4712/2020. (Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ), 2021)

Ο Επενδυτικός Άγγελος δικαιούται έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα ίση με το 50% του ποσού της εισφοράς κεφαλαίου που διέθεσε σε νεοσύστατες επιχειρήσεις. Αφαιρείται αναλογικά κατά κατηγορία δηλωθέντων εισοδημάτων του φορολογικού έτους που έγινε η εισφορά. Μπορεί να επενδύσει έως και 100.000 € ανά εκκίνηση του Elevate Greece και έως τρεις ετησίως, δηλαδή έως και 300.000 € ετησίως. Υπενθυμίζεται ότι ως «Επενδυτικός Άγγελος» ορίζεται ο φορολογούμενος - φυσικό πρόσωπο, φορολογικός κάτοικος Ελλάδας ή εξωτερικού, κάτοχος ελληνικού ΑΦΜ, που συνεισφέρει κεφάλαια σε νεοφυείς επιχειρήσεις Elevate Greece με σκοπό τη γενικότερη ανάπτυξή τους, με τη διάταξη των διατάξεων τρόπο. (Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ), 2021)

Σήμερα, οι ΜΜΕ, ως κύριοι αποδέκτες των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, λαμβάνουν από πληθώρα πηγών και εργαλείων (επιχορηγήσεις, εγγυήσεις, πιστώσεις κ.λπ.).

Για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, είναι απαραίτητος ο συντονισμός των χρηματοδοτικών μέσων που αξιοποιούν τη δημόσια χρηματοδότηση. Ένας συντονιστής πρέπει να συνδυάζει τον ρόλο του προσωπικού στην κατανομή των δημοσίων επενδυτικών πόρων, τη θέση ενιαίων κανόνων ενίσχυσης, τον συντονισμό των εργαλείων, αλλά και τη δημιουργία εξειδικευμένων (τομεακών) επενδυτικών προγραμμάτων.

Ακόμη, νέα νομική μορφή άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας θα προστεθεί τους επόμενους μήνες στα ήδη υπάρχοντα. Μετά τις ατομικές επιχειρήσεις, τις προσωπικές εταιρείες, τις ανώνυμες εταιρείες, την ΕΠΕ ή την ΙΚΕ, η λίστα θα εμπλουτιστεί με «συμπράξεις αστικών επιχειρήσεων». Ουσιαστικά, θα νομοθετηθεί ένα νέο πλαίσιο που θα ενθαρρύνει τις ατομικές επιχειρήσεις να ενταχθούν σε εταιρεία ανώτερης μορφής. (Τσίρος, 2021)

Στην πράξη, η συνεργασία μεμονωμένων επιχειρήσεων ή ακόμα και η συγχώνευση ΜΜΕ θα «ανταμείψει» με φορολογικά και οικονομικά κίνητρα. Τα κίνητρα δεν θα είναι ενιαία και οριζόντια αλλά «στοχευμένα», ώστε να φαίνονται στην πράξη και πιο ισχυρά. Εκτιμάται ότι πολύ μικρές ατομικές επιχειρήσεις που δηλώνουν κυρίως πολύ χαμηλά κέρδη 5.000-10.000 ευρώ δεν θα μουν στη διαδικασία να ενώσουν τις δυνάμεις τους αν τους δοθούν μόνο φορολογικά κίνητρα. Και αυτό γιατί, σε κάθε περίπτωση, ο φόρος που πληρώνουν είναι ελάχιστος (ειδικά μετά την ενεργοποίηση της νέας κλίμακας που προβλέπει συντελεστή 9% για τις πρώτες 10.000 ευρώ κέρδους). (Τσίρος, 2021)

Οι ατομικές επιχειρήσεις έχουν ανάγκη κατά κύριο λόγο από χρηματοδότηση είτε υπό μορφή επιδοτήσεων είτε υπό μορφή δανεισμού με ευνοϊκούς όρους. Σήμερα, οι περισσότεροι επαγγελματίες είναι «αποκλεισμένοι» από τις τράπεζες, καθώς δεν πληρούν τα κριτήρια δανειοδότησης. Από την άλλη, στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις που απασχολούν προσωπικό και εμφανίζουν σημαντική κερδοφορία, τα φορολογικά κίνητρα ή η δυνατότητα μείωσης των ασφαλιστικών εισφορών εκτιμάται ότι θα «λειτουργήσει» περισσότερο αποδοτικά.

Η νέα νομική μορφή και τα κίνητρα συγχώνευσης θα συνδέονται με το Ταμείο Ανάκαμψης. Και αυτό, γιατί στόχος είναι να δοθεί η ευκαιρία στις πολύ μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σήμερα στην αγορά, μετά τη συγχώνευση και την εξαγορά ενός μεγαλύτερου φορέα, να διεκδικήσουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν στις ιδιωτικές επενδύσεις που θα «ασφαλίσουν» το Σχέδιο ανάκαμψης της Ελλάδας κυρίως με τη χορήγηση εξαιρετικά ευνοϊκής χρηματοδότησης. (Τσίρος, 2021)

Η ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει ότι εφόσον η χρηματοδότηση ακολουθεί τους κανόνες της αγοράς, δεν είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ξεχωριστό ίδρυμα (π.χ. αναπτυξιακή τράπεζα ή ταμείο). Σε κάθε περίπτωση, η ανανεώσιμη χρηματοδότηση είναι αποτελεσματικότερος τρόπος στήριξης, συμπληρωματικός των φορολογικών κινήτρων. Τα ανακυκλωμένα εργαλεία χρηματοδότησης χαρακτηρίζονται από απλότητα στο σχεδιασμό και μεγάλο εύρος κάλυψης, ενώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό μεταξύ τους, με άμεσες επιχορηγήσεις και με κίνητρα.

1.8. Η καλύτερη επιλογή πολιτικής για φορολογικά κίνητρα

Ένα καλό φορολογικό σύστημα εξασφαλίζει προβλέψιμα έσοδα για την κυβέρνηση, είναι σταθερό και ελαχιστοποιεί τις στρεβλώσεις στις επενδυτικές αποφάσεις. Υπάρχει ευρεία συναίνεση ότι ένας εύλογος, ενιαίος φορολογικός συντελεστής σε μια ευρεία βάση φορολογούμενων αποτελεί ορθή πολιτική. Παραδόξως, αυτή η προσέγγιση αποκλείει όλα τα φορολογικά κίνητρα. Ωστόσο, ορισμένοι ειδικοί υποστήριξαν ότι οι κυβερνήσεις θα πρέπει να έχουν λιγότερο ουδέτερες πολιτικές επειδή δεν είναι όλες οι επενδύσεις ίδιες και μπορεί να χρειαστούν κάποια κίνητρα. (De Mooij & Ederveen, 2003)

Σημειώνεται ότι σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες ένα φορολογικό σύστημα με λίγους φόρους, περιορισμένο αριθμό συντελεστών για κάθε φόρο, περιορισμένες απαλλαγές και ευρεία βάση έχει αποδειχθεί πολύ πιο εύκολο στη διαχείριση και έχει οδηγήσει σε υψηλότερη συμμόρφωση από έναν σύνθετο φόρο Σύστημα. Προτείνεται ότι ένα ιδανικό φορολογικό σύστημα θα πρέπει να διατηρεί τους φορολογικούς νόμους όσο το δυνατόν απλούστερες, να στοχεύει σε έναν παγκόσμιο φόρο με λίγες απαλλαγές, πιστώσεις, εκπτώσεις ή μειώσεις, να μην προσπαθεί να επιτύχει πάρα πολλούς κοινωνικούς και οικονομικούς στόχους και να παρακολουθείται συνεχώς. Η ύπαρξη λίγων εξαιρέσεων περιορίζει την ανάγκη επαλήθευσης της κατά περίπτωση συμμόρφωσης με τους όρους υπό τους οποίους χορηγούνται οι εξαιρέσεις. (James, 2007)

Το κόστος της φορολογικής διοίκησης αυξάνεται και η φορολογική διοίκηση γίνεται πολύπλοκη εάν το φορολογικό σύστημα χρησιμοποιείται για την επίτευξη μη εσόδων στόχων. Εκτός από τη δημιουργία στενότερης βάσης, τη μείωση των ιδίων κεφαλαίων και την επιβολή στρεβλώσεων τιμών, η διαφορετική μεταχείριση αυξάνει σημαντικά τις απαιτήσεις πληροφοριών για τη φορολογική διοίκηση, παρέχει ευκαιρίες για εσφαλμένες αναφορές και περιπλέκει τις απαιτήσεις φορολογικής συμμόρφωσης. (Roca, 2010) Οι φορολογικές εκπτώσεις

για στόχους μη εσόδων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται πολύ επιλεκτικά και μόνο αφού συγκριθεί η αποτελεσματικότητά τους με εναλλακτικές δαπάνες, επιδοτήσεις ή ρυθμιστικά μέσα που μπορούν ενδεχομένως να επιτύχουν τους ίδιους στόχους. (Van Parys & James, 2010)

Οι ευρείες φορολογικές βάσεις μπορούν να δικαιολογηθούν από την έμμεση εξοικονόμηση πόρων λόγω μειωμένων ευκαιριών μη συμμόρφωσης. Επιτρέποντας μικρή εξαίρεση από τη φορολογική βάση μειώνεται το περιθώριο φοροδιαφυγής, με το οποίο ο φοροφυγάς αξιώνει εσφαλμένα φορολογικές απαλλαγές. Επιπλέον, για μια δεδομένη απαίτηση εσόδων, οι φορολογικοί συντελεστές μπορεί συνήθως να είναι χαμηλότεροι από ό,τι με μια στενή βάση.

Κεφάλαιο 2^ο: Ερευνητική μεθοδολογία

2.1. Ερευνητικά ερωτήματα

Μέσα από την παρούσα έρευνα προσδοκάται να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Πόσο έντονα χρησιμοποιούνται επενδυτικά προγράμματα ή αξιοποιούνται φορολογικά και άλλα επενδυτικά κίνητρα για την ίδρυση εταιρειών ή για την επένδυση σε υφιστάμενες εταιρείες;
- Πώς αξιοποιούν οι εταιρείες επενδυτικά προγράμματα, φορολογικά και άλλα κίνητρα;
- Πώς κρίνουν τα φορολογικά, επενδυτικά και άλλα κίνητρα και εν γένει το επενδυτικό και φορολογικό πλαίσιο οι επιχειρήσεις;
- Τι πρέπει να αλλάξει για την τόνωση του επενδυτικού κλίματος;

2.2. Ερευνητική προσέγγιση και στρατηγική

Για την απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων εφαρμόστηκε ένας συνδυασμός εξηγηματικής και αναγνωριστικής προσέγγισης. Μέσω της αναγνωριστικής προσέγγισης εξετάζεται η υφιστάμενη κατάσταση και οι αντιλήψεις των εταιρειών σε ό,τι αφορά στο φάσμα των επενδυτικών εργαλείων, φορολογικών και άλλων κινήτρων. Μέσω της εξηγηματικής προσέγγισης ερμηνεύονται τα ευρήματα προκειμένου να απαντηθεί ειδικά το τελευταίο ερευνητικό ερώτημα. Επιπρόσθετα, εφαρμόστηκε για τη διεξαγωγή της παρούσης έρευνας συνδυασμός βιβλιογραφικής ανασκόπησης και πρωτογενούς έρευνας.

2.3. Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Στα πλαίσια της παρούσης έρευνας συλλέχθηκαν πρωτογενή δεδομένα μέσα από το διαμοιρασμό ενός ερωτηματολογίου, μέσω του google forms. Επιπρόσθετα, συλλέχθηκαν δευτερογενή δεδομένα από επιστημονικά περιοδικά, άρθρα και βιβλία. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με εφαρμογή δειγματοληψίας χιονοστιβάδας προκειμένου να διευκολυνθεί η συλλογή του μεγαλύτερου δυνατού δείγματος, χωρίς να εφαρμόζονται κριτήρια αποκλεισμού των συμμετεχόντων.

2.4. Ερευνητικό εργαλείο

Το ερευνητικό εργαλείο αποτελείται από τρεις ενότητες και συνολικά 24 ερωτήσεις. Στην πρώτη ενότητα, η οποία αποτελείται από τέσσερις ερωτήσεις, μέσω των οποίων εξετάζονται τα

δημογραφικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων. Στη δεύτερη ενότητα, η οποία αποτελείται από εννέα ερωτήσεις εξετάζεται το επενδυτικό προφίλ των επιχειρήσεων και ο βαθμός, αλλά και ο τρόπος με τον οποίον έχουν αξιοποιήσει επενδυτικά προγράμματα, φορολογικά και επενδυτικά κίνητρα κ.α.. Τέλος, στην τρίτη ενότητα, η οποία αποτελείται από δέκα ερωτήσεις, εξετάζονται οι αντιλήψεις των επιχειρήσεων έναντι των φορολογικών και άλλων επενδυτικών κινήτρων. Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο σύνολό του στο Παράρτημα Ι.

2.5. Δείγμα έρευνας

Στην έρευνα συμμετείχαν εκπρόσωποι ή εργαζόμενοι ή ιδιοκτήτες 68 επιχειρήσεων, ενώ το ερωτηματολόγιο μοιράστηκε συνολικά σε 83 επιχειρήσεις ή εκπροσώπους αυτών.

2.6. Εσωτερική συνοχή

Η αξιοπιστία της έρευνας αξιολογήθηκε μέσω του δείκτη Cronbach alpha, με τον οποίο μετράται η εσωτερική συνοχή του ερωτηματολογίου και πιο συγκεκριμένα των συλλεχθέντων δεδομένων. Για το λόγο αυτό, στο ερωτηματολόγιο προστέθηκε ένα ζεύγος ερωτημάτων ελέγχου, με διαφορετική διατύπωση των ιδίων ερωτήσεων:

- Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;
- Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Η δεύτερη ερώτηση κωδικοποιήθηκε αντίστροφα σε μία νέα μεταβλητή ελέγχου, καθώς μέσω των δύο ερωτήσεων μετράται με αντίστροφη σειρά η ίδια μεταβλητή.

Πίνακας 1: Σύνοψη υπολογισμού δείκτη εσωτερικής συνοχής

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	68	100,0
	Excluded ^a	0	,0
	Total	68	100,0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Ο δείκτης Cronbach's Alpha υπολογίστηκε ίσος με 0,784, το οποίο υποδεικνύει σημαντική εσωτερική συνοχή. Συνεπώς τα αποτελέσματα και συμπεράσματα της παρούσης έρευνας κρίνονται αξιόπιστα.

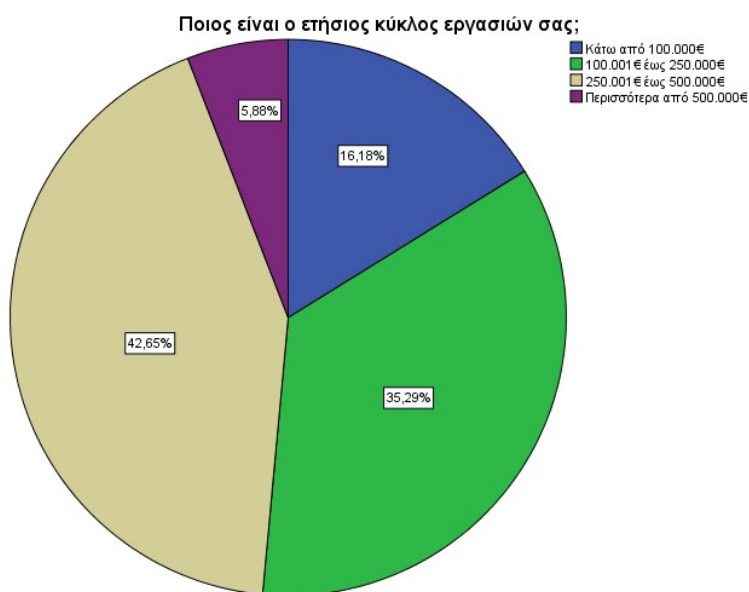
Πίνακας 2: Δείκτης εσωτερικής συνοχής

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
,784	2

Κεφάλαιο 3^ο: Αποτελέσματα έρευνας

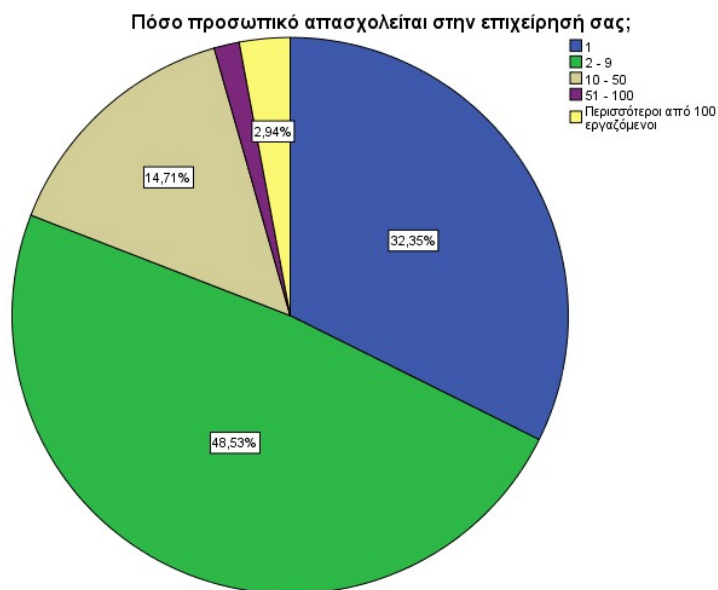
3.1. Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων

Το 42,65% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα έχει κύκλο εργασιών από 250.001€ έως 500.000€, το 35,29% έχει κύκλο εργασιών από 100.001€ έως 250.000€, το 16,18% έχει κύκλο εργασιών κάτω από 100.000€ και τέλος το 5,88% έχει κύκλο εργασιών μεγαλύτερο των 500.000€.

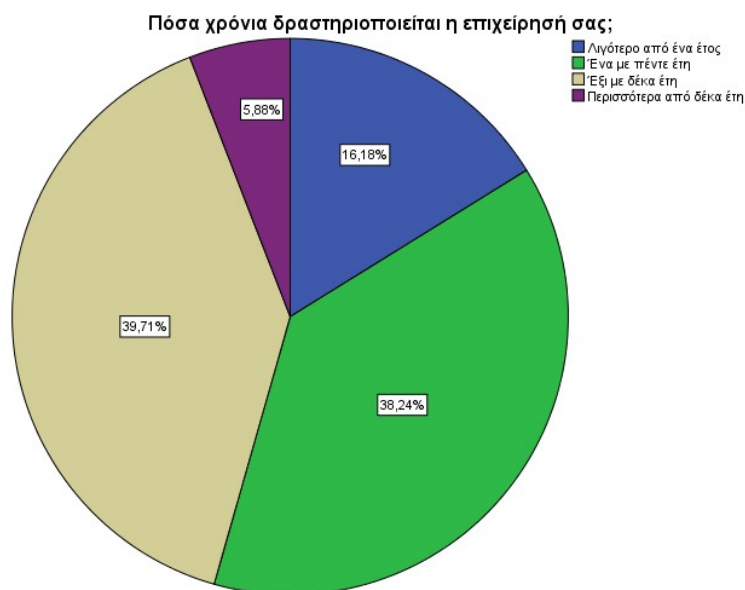
Γράφημα 1: Ποιος είναι ο ετήσιος κύκλος εργασιών σας;

Στο 48,53% των επιχειρήσεων απασχολούνται 2 έως 9 εργαζόμενοι, στο 32,35% απασχολείται ένας μόνον εργαζόμενος, στο 14,71% απασχολούνται 10 έως 50 εργαζόμενοι, στο 2,94% απασχολούνται 51 έως 100 εργαζόμενοι και στο 1,47% απασχολούνται περισσότεροι από 100 εργαζόμενοι.

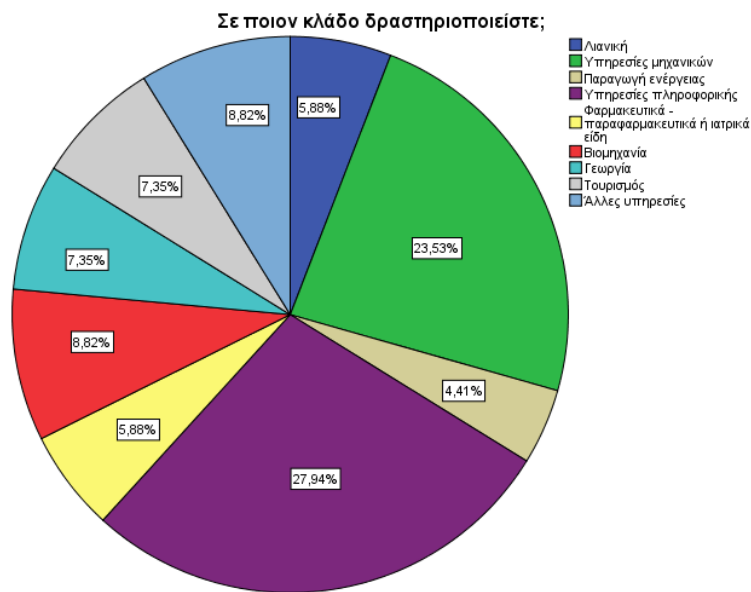
Γράφημα 2: Πόσο προσωπικό απασχολείται στην επιχείρησή σας;

Το 39,71% των επιχειρήσεων δραστηριοποιείται από 6 έως 10 έτη, το 38,24% δραστηριοποιείται από 1 έως 5 έτη, το 16,18% δραστηριοποιείται λιγότερο από ένα έτος και το 5,88% δραστηριοποιείται περισσότερα από δέκα έτη.

Γράφημα 3: Πόσα χρόνια δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας;

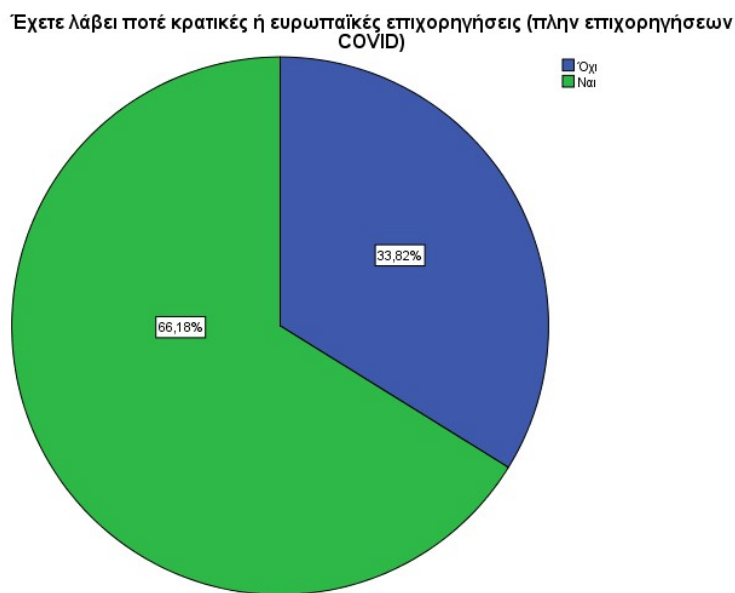
Το 27,94% των επιχειρήσεων προσφέρει υπηρεσίες πληροφορικής, το 23,53% προσφέρει υπηρεσίες μηχανικών, το 8,82% δραστηριοποιείται στην παροχή άλλων υπηρεσιών και ισόποσα είναι βιομηχανίες, το 7,35% δραστηριοποιείται στον τουρισμό και ισόποσα στη γεωργία, το 5,88% δραστηριοποιείται στη λιανική και ισόποσα στα φαρμακευτικά – παραφαρμακευτικά είδη και το 4,41% δραστηριοποιείται στην παραγωγή ενέργειας.

Γράφημα 4: Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείστε;

3.2. Επενδυτικό ιστορικό σε συνδυασμό με φορολογικά και άλλα κίνητρα

Το 66,18% των επιχειρήσεων έχει λάβει κάποια κρατική ή ευρωπαϊκή επιχορήγηση, πλην επιχορηγήσεων COVID.

Γράφημα 5: Έχετε λάβει ποτέ κρατικές ή ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις (πλην επιχορηγήσεων COVID)

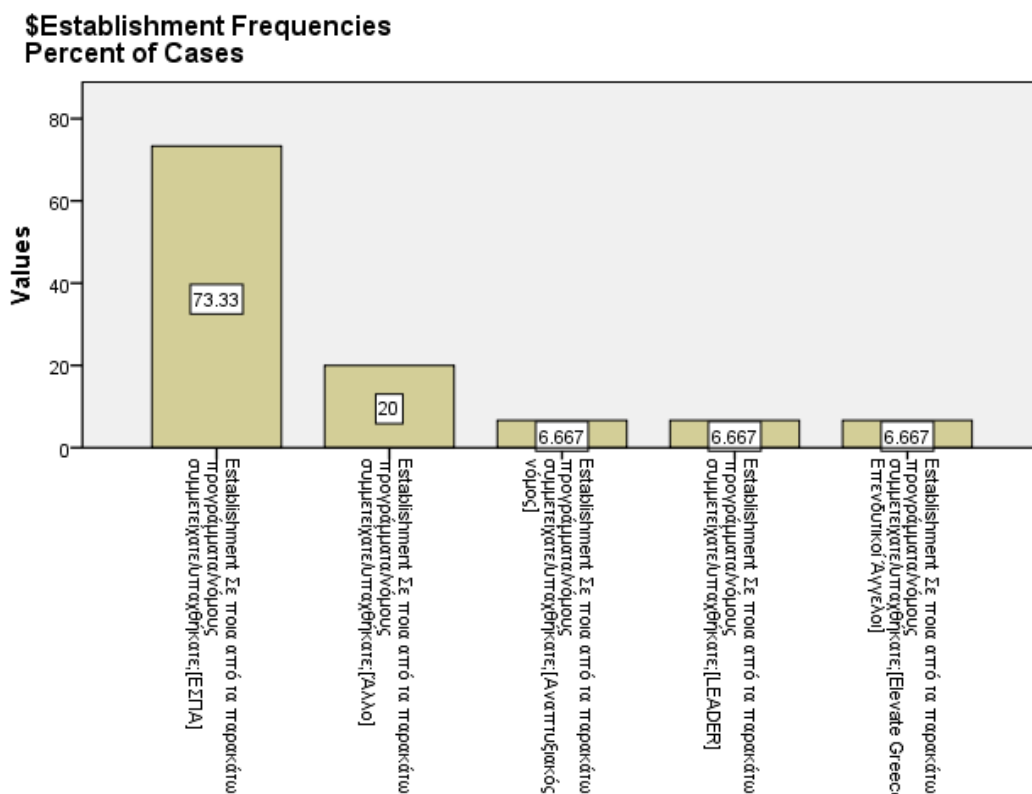
Επιχορηγήσεις και άλλα ευεργετήματα έχουν λάβει για την ίδρυσή τους το 22,1% των επιχειρήσεων και για επενδύσεις ενώ ήδη δραστηριοποιούνταν το 67,6%.

Πίνακας 3: Ποσοστό επιχειρήσεων οι οποίες έλαβαν επιχορήγηση για την ίδρυσή τους, ή κατά τη λειτουργία τους, τύποι κινήτρων που αξιοποίησαν και τύποι επενδύσεων που πραγματοποίησαν

Case Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
\$Establishment ^a	15	22,1%	53	77,9%	68	100,0%
\$Subsidy1 ^a	14	20,6%	54	79,4%	68	100,0%
\$Subsidy2 ^a	46	67,6%	22	32,4%	68	100,0%
\$Investment ^a	50	73,5%	18	26,5%	68	100,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

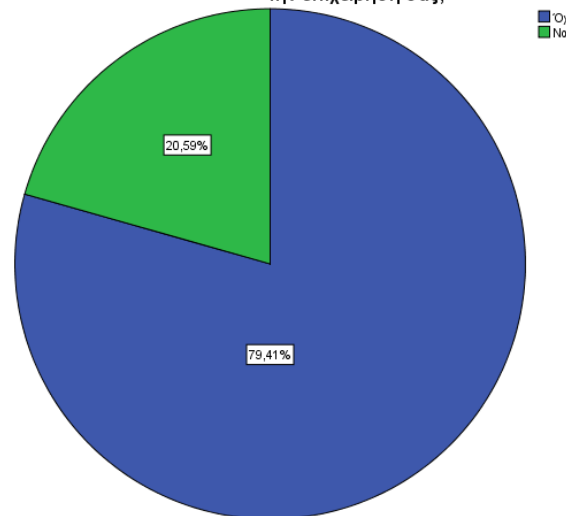
Από τις 15 επιχειρήσεις οι οποίες έλαβαν επιχορηγήσεις για την ίδρυσή τους, το 73,33% συμμετείχε σε ΕΣΠΑ, το 20% σε άλλο πρόγραμμα, και ισόποσα το 6,67% στον αναπτυξιακό νόμο, σε πρόγραμμα LEADER ή στο πρόγραμμα επενδυτικών αγγέλων (elevate Greece).

Γράφημα 6: Σε ποια από τα παρακάτω προγράμματα/νόμους συμμετείχατε/υπαχθήκατε;

Το 20,59% των επιχειρήσεων έχει υπαχθεί σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα κατά τη φάση της ίδρυσής τους.

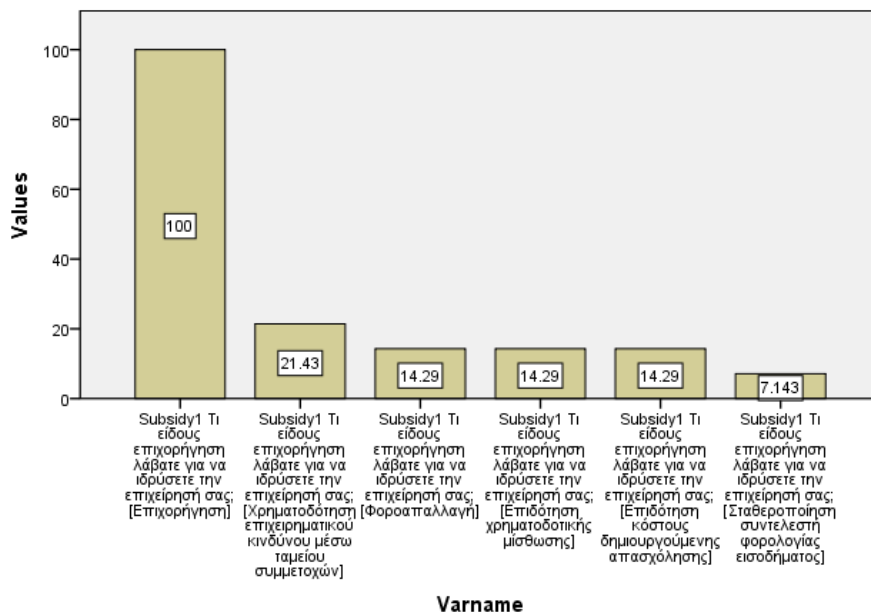
Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;

Γράφημα 7: Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;

Από τις 15⁶ επιχειρήσεις οι οποίες έλαβαν επιχορήγηση ή συμμετείχαν σε κάποιο επενδυτικό ή άλλο πρόγραμμα στη φάση της ίδρυσής τους, το σύνολό τους έλαβε επιχορήγηση, το 21,43% έλαβε χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου μέσω ταμείου συμμετοχών, το 14,29% ισόποσα απόλαυσε φοροαπαλλαγών ή έλαβε επιδότηση για χρηματοδοτικές μισθώσεις ή επιδοτήθηκε για το κόστος δημιουργούμενης απασχόλησης και το 7,41% απόλαυσε σταθεροποίησης του συντελεστή φορολογίας εισοδήματος.

\$Subsidy1 Frequencies
Percent of Cases

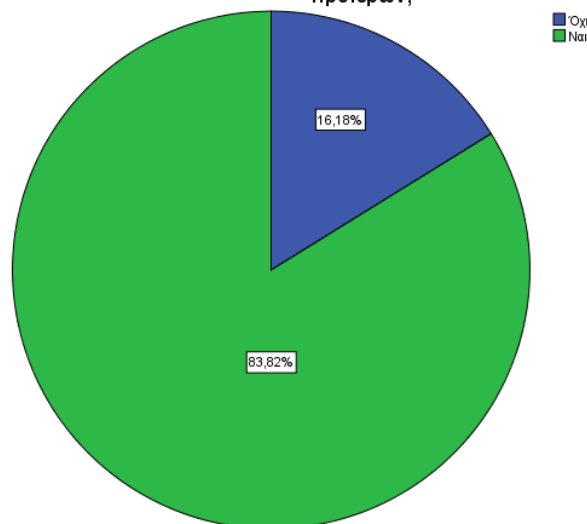

Γράφημα 8: Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;

⁶ Μία επιχείρηση δεν δήλωσε τη μορφή της επιχορήγησης/ευεργετήματος που αξιοποίησε

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων, σε ποσοστό 83,82% έχει υπαχθεί σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα για τη χρηματοδότησή τους ενώ ήδη δραστηριοποιούνταν η επιχείρηση.

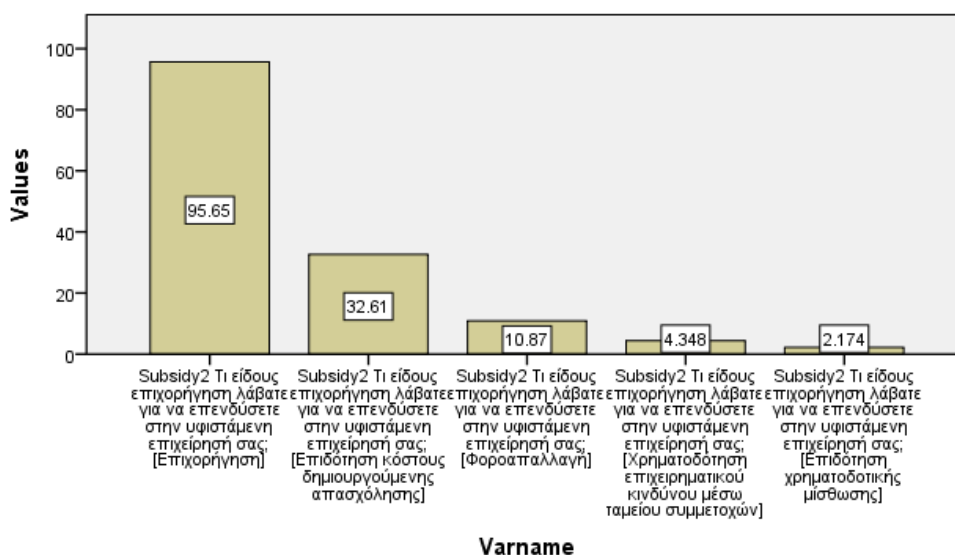
Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να χρηματοδοτήσετε επενδύσεις σε επιχείρησή την οποία λειτουργούσατε εκ των προτέρων;

Γράφημα 9: Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να χρηματοδοτήσετε επενδύσεις σε επιχείρησή την οποία λειτουργούσατε εκ των προτέρων;

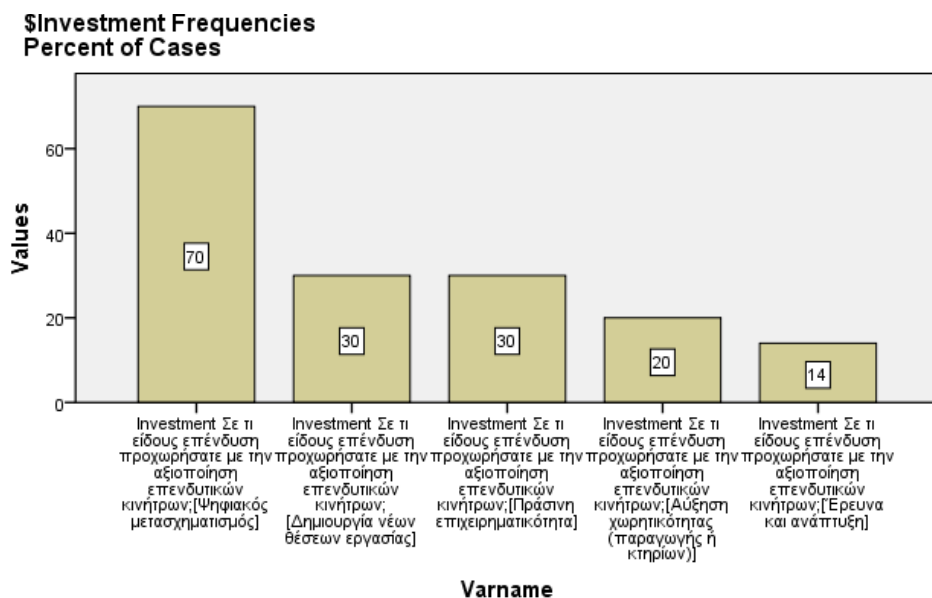
Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων, σε ποσοστό 83,82% έχει υπαχθεί σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα για τη χρηματοδότησή τους ενώ ήδη δραστηριοποιούνταν η επιχείρηση.

\$Subsidy2 Frequencies
Percent of Cases

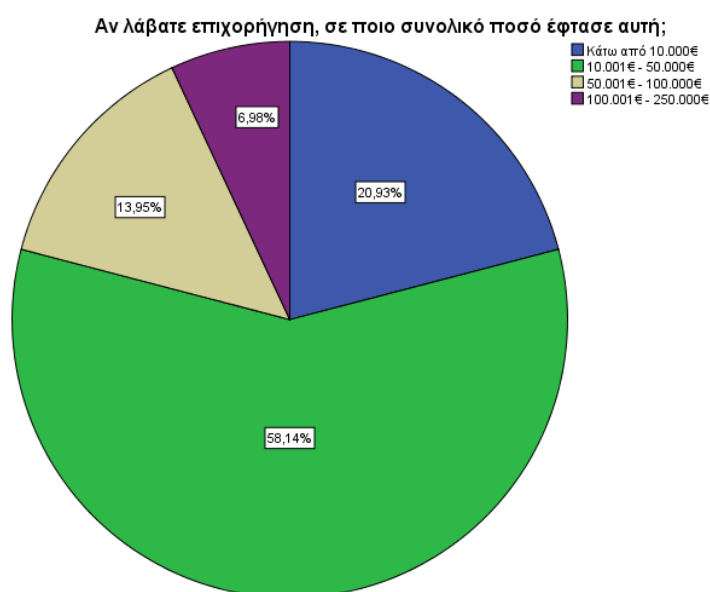
Γράφημα 10: Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;

Από τις 46 επιχειρήσεις που απόλαυσαν κάποιο επενδυτικό κίνητρο, το 70% επένδυσε στον ψηφιακό μετασχηματισμό, το 30% επένδυσε στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ή στην πράσινη επιχειρηματικότητα, το 20% επένδυσε στην αύξηση της χωρητικότητας της παραγωγής ή των κτηρίων και το 14% επένδυσε σε έρευνα και ανάπτυξη.

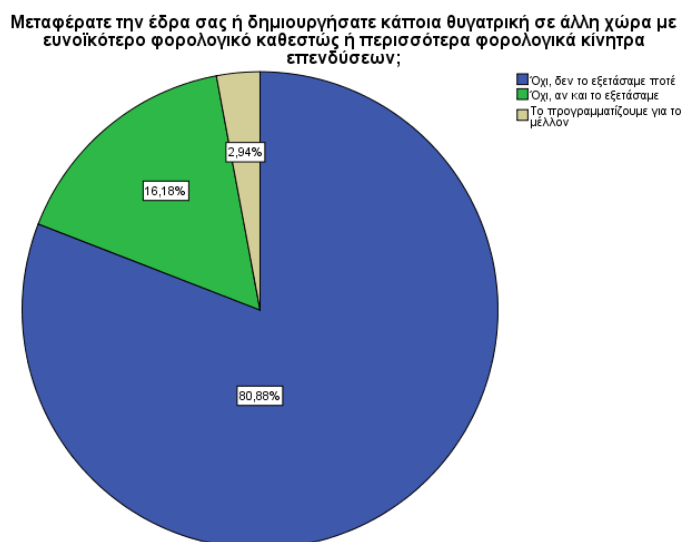
Γράφημα 11: Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;

Από τις επιχειρήσεις που έλαβαν επιχορήγηση ενώ ήταν ήδη σε λειτουργία, στο 58,14% η επιχορήγηση ήταν της τάξεως των 10.001€ έως 50.000€, στο 20,93% ήταν έως 10.000€, στο 13,95% ήταν της τάξεως των 50.001€ έως 100.000€ και στο 6,98% ήταν της τάξεως των 100.001€ έως 250.000€. Καμία επιχείρηση δεν έλαβε επιχορήγηση μεγαλύτερη των 250.000€.

Γράφημα 12: Αν λάβατε επιχορήγηση, σε ποιο συνολικό ποσό έφτασε αυτή;

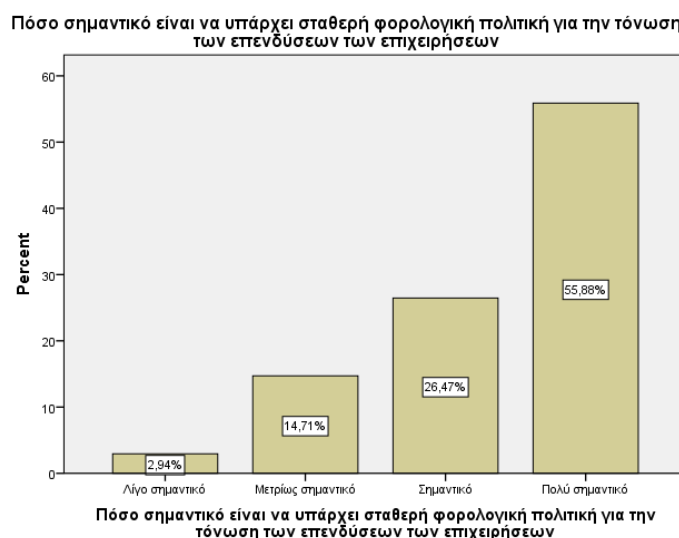
Το 80,88% των επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην έρευνα δεν μετέφερε την έδρα της ή δε δημιούργησε κάποια θυγατρική σε άλλη χώρα με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς ή με περισσότερα φορολογικά κίνητρα ούτε και το εξέτασε ποτέ. Αντίστοιχα, το 16,18% το εξέτασε αλλά δεν προχώρησε σε μία τέτοια κίνηση και το 2,94% προγραμματίζει να το πράξει στο μέλλον και το

Γράφημα 13: Μεταφέρατε την έδρα σας ή δημιουργήσατε κάποια θυγατρική σε άλλη χώρα με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς ή περισσότερα φορολογικά κίνητρα επενδύσεων;

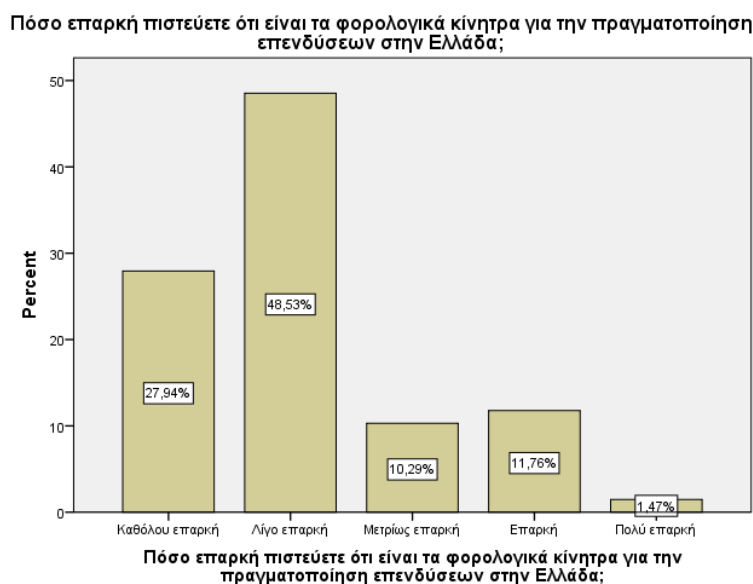
3.3. Αντίληψη για τα φορολογικά κίνητρα

Αθροιστικά, το 55,9% πιστεύει ότι είναι σημαντικό ή πολύ σημαντικό να υπάρχει σταθερή φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων. Το 14,71% πιστεύει ότι είναι μετρίως σημαντικό και μόλις το 2,94% πιστεύει ότι είναι λίγο σημαντικό.

Γράφημα 14: Πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει σταθερή φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων

Αθροιστικά, για το 76,5% των επιχειρήσεων τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα δεν είναι καθόλου επαρκή ή είναι λίγο επαρκή. Για το 10,29% των επιχειρήσεων είναι μετρίως επαρκή, για το 11,76% είναι επαρκή και μόνον για το 1,47% είναι πολύ επαρκή.

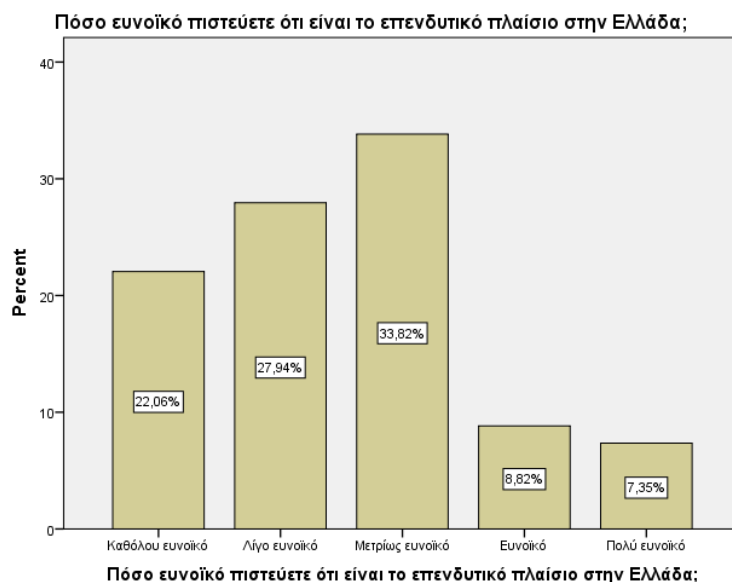
Γράφημα 15: Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;

Αθροιστικά, για το 39,7% των επιχειρήσεων τα προγράμματα επιχορηγήσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα δεν είναι καθόλου επαρκή ή είναι λίγο επαρκή. Για το 32,35% των επιχειρήσεων είναι μετρίως επαρκή, για το 17,65% είναι επαρκή και για το 10,29% είναι πολύ επαρκή.

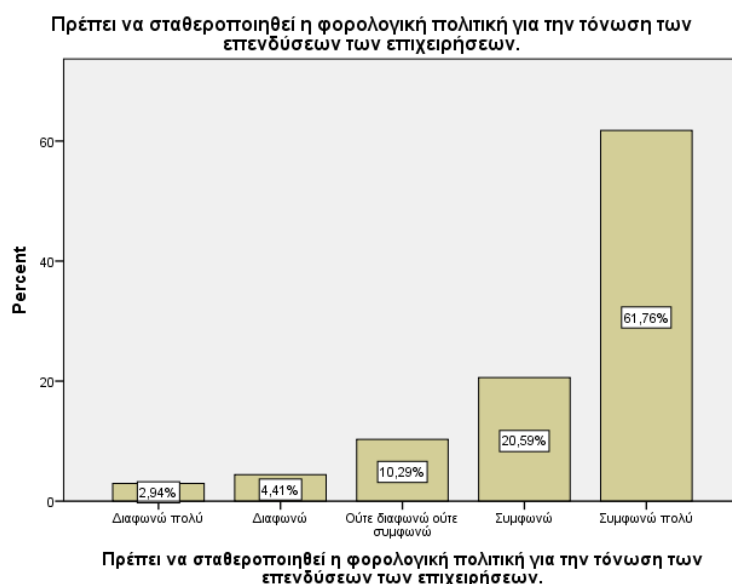
Γράφημα 16: Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα προγράμματα επιχορηγήσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;

Αθροιστικά, για το 50% των επιχειρήσεων επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα δεν είναι καθόλου ευνοϊκό ή είναι λίγο ευνοϊκό. Για το 33,82% των επιχειρήσεων είναι μετρίως ευνοϊκό, για το 8,82% είναι ευνοϊκό και για το 7,35% είναι πολύ ευνοϊκό.

Γράφημα 17: Πόσο ευνοϊκό πιστεύετε ότι είναι το επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα;

Αθροιστικά, το 82,35% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να σταθεροποιηθεί η φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων. Το 10,29% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ μόνον το 7,4% διαφωνεί ή διαφωνεί πολύ.

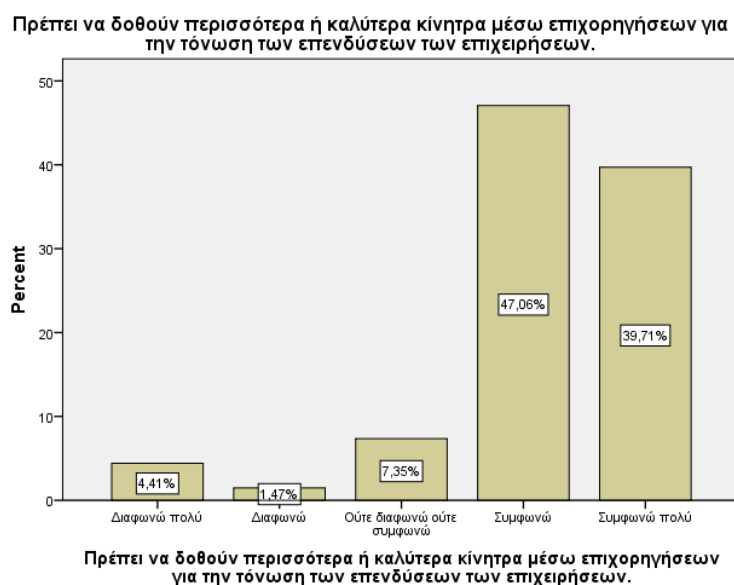
Γράφημα 18: Πρέπει να σταθεροποιηθεί η φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Αθροιστικά, το 83,82% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων. Το 11,76% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ μόνον το 4,41% διαφωνεί ή διαφωνεί πολύ.

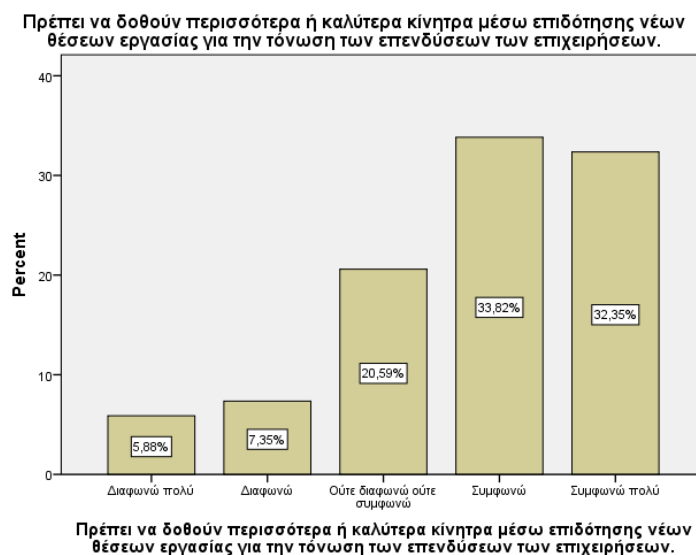
Γράφημα 19: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Αθροιστικά, το 86,77% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιχορηγήσεων για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων. Το 7,35% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, ενώ μόνον το 5,88% διαφωνεί ή διαφωνεί πολύ.

Γράφημα 20: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιχορηγήσεων για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων

Αθροιστικά, το 66,17% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιδότησης νέων θέσεων εργασίας για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων. Το 20,59% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 7,35% διαφωνεί και το 5,86% διαφωνεί πολύ.

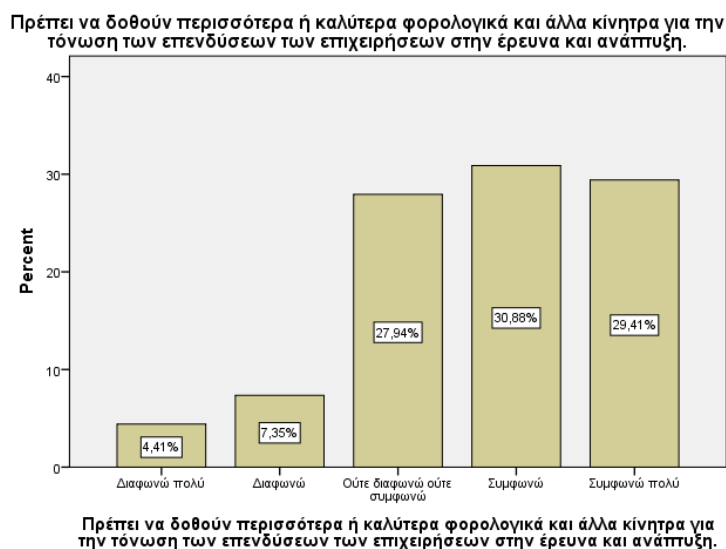
Γράφημα 21: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιδότησης νέων θέσεων εργασίας για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων

Αθροιστικά, το 60,29% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των πράσινων επενδύσεων των επιχειρήσεων. Το 20,59% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 8,82% διαφωνεί και το 10,29% διαφωνεί πολύ.

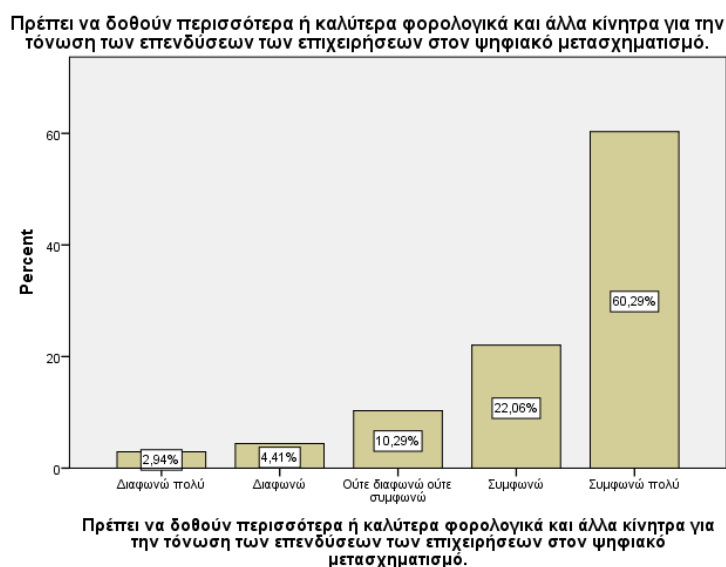
Γράφημα 22: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των πράσινων επενδύσεων των επιχειρήσεων

Αθροιστικά, το 60,29% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην έρευνα και ανάπτυξη. Το 27,94% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 7,35% διαφωνεί και το 4,41% διαφωνεί πολύ.

Γράφημα 23: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην έρευνα και ανάπτυξη

Αθροιστικά, το 82,35% των επιχειρήσεων συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ ότι πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό. Το 10,29% των επιχειρήσεων ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί, το 7,35% διαφωνεί ή διαφωνεί πολύ.

Γράφημα 24: Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό

Συμπεράσματα

Σε πολλές περιπτώσεις, ο σκεπτικισμός σχετικά με τα φορολογικά κίνητρα φαίνεται δικαιολογημένος και οι συμβουλές κατά της αχαλίνωτης χρήσης τους φαίνονται κατάλληλες. Μπορεί να προβληθεί ένα επιχείρημα ότι τα φορολογικά κίνητρα είναι μια λογική και ευεργετική απάντηση στις πιέσεις του φορολογικού ανταγωνισμού, επειδή επιτρέπουν, κατ' αρχήν, τον συνδυασμό ενός ανταγωνιστικού φορολογικού συστήματος για κινητές δραστηριότητες με υψηλότερους φόρους αλλού.

Στην πράξη, ωστόσο, μπορεί να είναι δύσκολο να επιτευχθεί ένα τέτοιο αποτέλεσμα, λόγω των πολλών μειονεκτημάτων των υφιστάμενων φορολογικών κινήτρων και των δυσκολιών στη διαχείρισή τους. Δεδομένης της δυσκολίας εκτίμησης τόσο του κόστους όσο και του οφέλους των φορολογικών κινήτρων, οι απόψεις σχετικά με τη σκοπιμότητά τους ενδέχεται να διαφέρουν. Είναι σημαντικό —αν και ομολογουμένως δύσκολο— να διασφαλιστεί ότι οποιαδήποτε ανάλυση κόστους-οφέλους υπερβαίνει το προφανές κόστος όσον αφορά την απώλεια εσόδων και το διοικητικό κόστος, εκτός εάν είναι πολύ παραπλανητική. Οι συμβουλές σχετικά με τους συγκεκριμένους τύπους κινήτρων μπορεί να χρειαστεί να επανεξεταστούν.

Οι προηγούμενες εργασίες γενικά εξέταζαν επενδυτικά κίνητρα μόνο στο περιθώριο, αντί για διακριτές επενδυτικές αποφάσεις που κερδίζουν ενοίκιο, όπως συχνά λαμβάνονται από πολυεθνικές. Αυτό οδήγησε στη σύσταση για ταχεία απόσβεση αντί για φορολογικές διακοπές. Εάν, ωστόσο, ο στόχος είναι να προσελκύσει επενδυτές που προσδοκούν να κερδίσουν οικονομικά ενοίκια, όπως πολυεθνικές που κατέχουν διπλώματα ευρεσιτεχνίας ή ειδικές γνώσεις, τότε η επιταχυνόμενη απόσβεση φαίνεται ακατάλληλη επιλογή και ένας μόνιμα μειωμένος φορολογικός συντελεστής μπορεί να είναι πιο ελπιδοφόρος.

Εάν, ωστόσο, μια χώρα μπορεί να προσφέρει μόνο τη δυνατότητα μίσθωσης, π.χ. εάν υπάρχουν υποψίες για φυσικούς πόρους, αλλά το ποσό και το κόστος εξόρυξής τους είναι άγνωστα, τότε η επιταχυνόμενη απόσβεση μπορεί να έχει τα πλεονεκτήματά της, διότι θα μείωνε τους κινδύνους στην περίπτωση υψηλότερων κόστους κεφαλαίου. Ο προσδιορισμός του βέλτιστου κινήτρου είναι επομένως περίπλοκος καθώς εξαρτάται από την ακριβή φύση του κλάδου και του διεθνούς ανταγωνισμού.

Ωστόσο, η συμβουλή για αποφυγή φοροαπαλλαγών παραμένει γενικά έγκυρη, καθώς είναι ιδιαίτερα ελκυστικές για βραχύβιες εφάπαξ επενδύσεις. Συγκεντρώνοντας τις γνώσεις

τόσο από τις γενικές αρχές όσο και από τη λεπτομερή ανάλυση των φορολογικών κινήτρων, παρέχει μια σύνοψη των περιπτώσεων όπου τα φορολογικά κίνητρα μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο δικαιολογημένα και ποιο κίνητρο θα φαινόταν το πιο αποτελεσματικό.

Ωστόσο, εφόσον μια χώρα χρησιμοποιεί ήδη φορολογικά κίνητρα και επιθυμεί να συνεχίσει να το κάνει, τότε ο πίνακας μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό αυτών των κινήτρων, τα οποία είναι πιθανό να είναι τα πιο αποτελεσματικά. Ομοίως, εάν μια χώρα επιθυμεί να μειώσει σταδιακά τα φορολογικά κίνητρα, ο πίνακας μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό των προφανών πρώτων υποψηφίων για απομάκρυνση. Ακόμα κι αν ένα φορολογικό κίνητρο μπορεί να είναι χρήσιμο κατ' αρχήν, μπορεί να συνιστάται σε μια χώρα να απόσχει από την καθιέρωση ενός. Αυτό αντικατοπτρίζει το πλεονέκτημα ενός συνεκτικού και απλού φορολογικού συστήματος, το οποίο δεν μπορεί να λάβει υπόψη όλα τα ζητήματα, ιδίως επειδή μπορεί να αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου.

Επιπλέον, από τη στιγμή που ένα σύστημα έχει δημιουργήσει το προβάδισμα μιας εξαίρεσης για έναν συγκεκριμένο τομέα ή περιοχή, η πίεση για περαιτέρω θα αυξηθεί. Το τελικό αποτέλεσμα μπορεί να είναι ένα λιγότερο αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα, ακόμη και αν μερικά από τα κίνητρα που χρησιμοποιούνται έχουν μια υγιή οικονομική λογική και είναι οικονομικά αποδοτικά.

Από τα ευρήματα της έρευνας η οποία πραγματοποιήθηκε καταγράφεται ότι συνολικά 6,6 στις 10 επιχειρήσεις έλαβαν γενικώς επιχορηγήσεις ή συμμετείχαν σε επενδυτικά προγράμματα, εκμεταλλευόμενες φορολογικά και άλλα κίνητρα. Η συντριπτική πλειοψηφία αξιοποίησε τέτοια προγράμματα για επενδύσεις σε υφιστάμενες επιχειρήσεις, με μόνον 2 στις 10 επιχειρήσεις να αξιοποιούν τέτοια κίνητρα στη φάση της ίδρυσής τους. Οι περισσότερες επιχειρήσεις αξιοποίησαν κίνητρα προκειμένου να λάβουν επιχορηγήσεις ή να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας, με σημαντική μερίδα των επιχειρήσεων να έχει επενδύσει στον ψηφιακό μετασχηματισμό και στην πράσινη επιχειρηματικότητα. Καταγράφεται ότι καμία από τις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην παρούσα δεν έχει μεταφέρει την έδρα της και δεν έχει δημιουργήσει κάποια θυγατρική σε άλλη χώρα με πιο ελκυστικά επενδυτικά και φορολογικά κίνητρα. Σε ό,τι αφορά στην αντίληψη των επιχειρήσεων, καταγράφεται ότι κρίνεται απαραίτητη η ύπαρξη σταθερού φορολογικού πλαισίου και ισχυρών επενδυτικών, φορολογικών και άλλων κινήτρων για την τόνωση των επιχειρήσεων. Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων βρίσκει μη ευνοϊκά ή μη επαρκή τα

φορολογικά, επενδυτικά, τις επιχορηγήσεις και εν γένει το επενδυτικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις στην Ελλάδα, με σημαντική μερίδα να κρίνει πιο επαρκή τα κίνητρα για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Συνολικά, καταγράφεται η ανάγκη των επιχειρήσεων για σταθεροποίηση του φορολογικού πλαισίου, για ενίσχυση των φορολογικών και άλλων επενδυτικών κινήτρων και εν γένει για τόνωση του επενδυτικού πλαισίου προκειμένου να τονωθούν οι επενδύσεις των επιχειρήσεων στην Ελλάδα.

Βιβλιογραφία

- Anastassiou, T. A., 2006. Tax Incentive Provisions And The User Cost Of Capital: The Case Of Greece. *Journal of Applied Business Research*.
- Bank, W., 2017-2018. *Global Investment Competitiveness Report 2017/2018: Foreign Investor Perspectives and Policy Implications*. , Washington, DC: World Bank.
- Bolnick, B., 2004. *Effectiveness and Economic Impact of tax Incentives in the SADC Region*, s.l.: USAID/RCSA.
- Brauner, Y. & Stewart, M., 2014. *The future of tax incentives for developing countries*, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland: Edward Elgar Publishing.
- Christiansen, H. & Böhmer, A., 2005. *Incentives and Free Zones in the MENA Region: a preliminary stocktaking and National countries investment and tax laws*, s.l.: MENA-OECD Investment Programme.
- De Mello, L., 1997. *Foreign Direct Investment in Developing countries and Growth: A Selectivity Survey*, UK: University of Kent, Working Papers Series, p.1-46.
- De Mooij, R. & Ederveen, S., 2003. 2003, "Taxation and Foreign Direct Investment: A Synthesis of Empirical Research," *International Tax and Public Finance* 10: 673–93. 2003, 10(6), pp. 673-93.
- Dunning, J. H., 1993. *Multinational Enterprises and the Global Economy*", London, Addison Wesley. London: The President and Fellows of Harvard College.
- Easson , A. & Zolt, E. M., 2002. *Tax Incetives*, s.l.: ACADEMIA, Accelerating the world's research..
- Easson, A. & Zolt, E. M., 2003. Tax Incentives; paper prepared for World Bank course on practical issues of tax policy in developing countries.. Στο: A. N. Link, επιμ. *Public/Private Partnerships*. s.l.:Springer, pp. 71-75.
- European Commission, 2017. *Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, Φορολογία*. s.l.:European Commission.
- Feld, L. P. & Heckemeyer, J. H., 2011. FDI and Taxation: A Meta-Study. *Journal of Economic Surveys*, 2(25), pp. 233-272.
- Financial Coduct Authority-Octopus Investments Limited, 2015. *Octopus High Growth Small Business Report 2015*, s.l.: Octopus Investments Limited.
- Freund, C. & Moran, T., 2017. *Multinational Investors as Export Superstars: How Emerging-Market Governments Can Reshape Comparative Advantage*., Washington, DC.: Peterson Institute for International Economics.
- Gambacorta, L. & van Rixtel, A., 2013. *Structural bank regulation initiatives: approaches and implications*. *BIS Working papers*, No. 412., s.l.: Bank for International Settlement.
- Harrison, R. T. & Mason, C. M., 2010. Venture capital market complementarities: The links between business angels and venture capital funds in the United Kingdom. *Venture Capital: An International Journal of Entrepreneurial Finance*, Vol. 2 , Iss. 3, 2000. *Venture Capital*, 2(3), pp. 223-242.
- Hasset , K. A. & Hubbard, G. R., 2002. *Tax policy and business investment (ch20)*. vol 3 επιμ. s.l.:Elsevier.

- Heckmeyer, J. & Feld, L. P., 2009. FDI and Taxation: A Meta Study. *CESifo Working Paper 2540*.
- Howell H. Zee, Z. H., Stotsky, J. G. & Ley, E., 2002. Tax incentives for business investment: a primer for policymakers in developing countries. *World Development*, 30(9).
- Howell, Z. H., Stotsky, J. G. & Ley, E., 2002. Tax Incentives for Business Investment: A Primer for Policy Makers in Developing Countries. *The International Monetary Fund, Washington, DC, USA, World Development*, 30(9), pp. 1497-1516.
- James, S., 2007. *The Effect of Tax Rates on Declared Income: An Analysis of Indian Taxpayer Response to Changes in Income Tax Rates*, Cambridge: Harvard University.
- James, S., 2009. *Incentives and Investments: Evidence and Policy Implications*. s.l.:Investment Climate Advisory Services of the World Bank Group.
- James, S., 2013 updated-2020. *Tax and Non-Tax Incentives and Investments: Evidence and Policy Implications*, s.l.: s.n.
- Kronfol, H. & Steenberg, V., 2020. *Evaluating the Costs and Benefits of Corporate Tax Incentives: Methodological Approaches and Policy Considerations*, Washington, DC: In Focus, World Bank.
- Lipsey, R. G. & Lancaster, K., 1956-1957. The general theory of second best", vol. 24, No. 1 (1956-1957).. *Review of Economic Studies*, 24(1).
- Ludema, R. D. & Wooton, I., 2000. Economic Geography and the fiscal effects of regional Integration. *Journal of International Economics*, pp. 331-357.
- Margalioth, Y. y., 2003. Tax competition, foreign direct investments and growth: using the tax system to promote developing countries. *Virginia Tax Review*, 1(23).
- Medalla, F., 2006. *On the Rationalization of Fiscal Incentives*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://vdocuments.mx/on-the-rationalization-of-fiscal-incentives-by-felipe-medalla-.html?page=1>
- Morisset, 2003. Tax incentives Private sector and infrastructure network. *World Bank Group, note number 253*.
- OECD Tax Centre for Tax Policy and Administration in Co-Operation with the Investment Compact Team, 2003. *Tax policy assessment and design in support of direct investment a study of countries in South East Europe*, s.l.: OECD.
- OECD, 2007. *Taxation and Foreign Direct Investment, Report of Working Party No 2*, s.l.: OECD.
- OECD, χ.χ. <https://www.oecd.org/>. [Ηλεκτρονικό]
Available at: www.oecd.org/site/adboecdanti-corruptioninitiative
- Roca, J., 2010. *Evaluation of the effectiveness and efficiency of tax benefits*, s.l.: Inter-American Development Bank.
- Smyth, 2014. *Χρηματοδότηση των επιχειρήσεων: διερεύνηση εναλλακτικών μηχανισμών εφοδιασμού*, Βρυξέλλες: Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.
- Tanzi, V., 1998. Corruption around the world. *Staff Papers (International Monetary Fund)*, December, 4(45), pp. 559-594.
- Van Parys, S. & James, S., 2010. *The Effectiveness of Tax Incentives in Attracting FDI: Evidence from the Tourism Sector in the Caribbean*, s.l.: Universiteit Gent.

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ), 2021. *gsri.gov*. [Ηλεκτρονικό]
Available at: <https://gsri.gov.gr/se-ischy-ta-forologika-kinitra-gia-tous-ependytikous-angelous/>
[Πρόσβαση 31 3 2021].

Παπαθωμά, Κ., 2011. *ΑΞΕ, Προσδιοριστικοί παράγοντες συννελαγματικές ισοτιμίες και πολυεθνικές επιχειρήσεις*. σ.λ.:Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, ΕΑΠ.

Τσίρος, Θ., 2021. *Το «στοίχημα» μεγέθυνσης των επιχειρήσεων,, σ.λ.: Η Καθημερινή*.

Παράρτημα Ι: Ερωτηματολόγιο

Δημογραφικά στοιχεία επιχειρήσεων

1. Ποιος είναι ο ετήσιος κύκλος εργασιών σας;

Mark only one oval.

- ☐ Κάτω από 100.000€
☐ 100.001€ έως 250.000€
☐ 251.000€ έως 500.000€
☐ Περισσότερα από 500.000€

2. Πόσο προσωπικό απασχολείται στην επιχείρησή σας;

Mark only one oval.

- ☐ 1
☐ 2 - 9
☐ 10 - 50
☐ 51 - 100
☐ Περισσότεροι από 100 εργαζόμενοι

3. Πόσα χρόνια δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας;

Mark only one oval.

- ☐ Λιγότερο από ένα έτος
☐ Ένα με πέντε έτη
☐ Έξι με δέκα έτη
☐ Περισσότερα από δέκα έτη

4. Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείστε;

Mark only one oval.

- ☐ Λιανική
☐ Υπηρεσίες μηχανικών
☐ Παραγωγή ενέργειας
☐ Υπηρεσίες πληροφορικής
☐ Φαρμακευτικά - παραφαρμακευτικά ή ιατρικά είδη
☐ Βιομηχανία
☐ Γεωργία
☐ Τουρισμός
☐ Άλλες υπηρεσίες

Επενδυτικό ιστορικό σε συνδυασμό με φορολογικά και άλλα κίνητρα

5. Έχετε λάβει ποτέ κρατικές ή ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις (πλην επιχορηγήσεων COVID)

Mark only one oval.

- ☐ Όχι
☐ Ναι

6. Σε ποια από τα παρακάτω προγράμματα/νόμους συμμετείχατε/υπαχθήκατε;

Tick all that apply.

- ☐ ΕΣΠΑ
☐ Αναπτυξιακός νόμος
☐ LEADER
☐ Elevate Greece - Επενδυτικοί Άγγελοι
☐ Άλλο

7. Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;

Mark only one oval.

- ☐ Όχι
☐ Ναι

8. Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;

Tick all that apply.

- ☐ Φοροαπαλλαγή
☐ Επιχορήγηση
☐ Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης
☐ Επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης
☐ Σταθεροποίηση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος
☐ Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου μέσω ταμείου συμμετοχών
☐ Άλλο

9. Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να χρηματοδοτήσετε επενδύσεις σε επιχείρηση την οποία λειτουργούσατε εκ των προτέρων;

Mark only one oval.

- ☐ Όχι
☐ Ναι

10. Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;

Tick all that apply.

- ☐ Φοροαπαλλαγή
☐ Επιχορήγηση
☐ Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης
☐ Επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης
☐ Σταθεροποίηση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος
☐ Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου μέσω ταμείου συμμετοχών
☐ Άλλο

11. Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;

Tick all that apply.

- ☐ Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας
- ☐ Πράσινη επιχειρηματικότητα
- ☐ Έρευνα και ανάπτυξη
- ☐ Ψηφιακός μετασχηματισμός
- ☐ Αύξηση χωρητικότητας (παραγωγής ή κτηρίων)
- ☐ Άλλο

12. Αν λάβατε επιχορήγηση, σε ποιο συνολικό ποσό έφτασε αυτή;

Mark only one oval.

- ☐ Κάτω από 10.000€
- ☐ 10.001€ - 50.000€
- ☐ 50.001€ - 100.000€
- ☐ 100.001€ - 250.000€
- ☐ 250.001€ - 500.000€
- ☐ 500.001€ - 1.000.000€
- ☐ Περισσότερα από 1.000.000€

13. Μεταφέρατε την έδρα σας ή δημιουργήσατε κάποια θυγατρική σε άλλη χώρα με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς ή περισσότερα φορολογικά κίνητρα επενδύσεων;

Mark only one oval.

- ☐ Όχι, δεν το εξετάσαμε ποτέ
- ☐ Όχι, αν και το εξετάσαμε
- ☐ Ναι
- ☐ Το προγραμματίζουμε για το μέλλον

Αντίληψη για τα φορολογικά κίνητρα

14. Πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει σταθερή φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5
Καθόλου σημαντικό	☐	☐	☐	☐	☐
Πολύ σημαντικό					

15. Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5
Καθόλου επαρκή	☐	☐	☐	☐	☐
Πολύ επαρκή					

16. Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα προγράμματα επιχορηγήσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;

Mark only one ans.

	1	2	3	4	5
Καθόλου επαρκή	☐	☐	☐	☐	☐ Πολύ επαρκή

17. Πόσο ευνοϊκό πιστεύετε ότι είναι το επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα;

Mark only one ans.

	1	2	3	4	5
Καθόλου ευνοϊκό	☐	☐	☐	☐	☐ Πολύ ευνοϊκό

18. Πρέπει να σταθεροποιηθεί η φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Mark only one ans.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐ Συμφωνώ πολύ

19. Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Mark only one ans.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐ Συμφωνώ πολύ

20. Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιχορηγήσεων για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Mark only one ans.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐ Συμφωνώ πολύ

21. Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιδότησης νέων θέσεων εργασίας για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Mark only one ans.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐ Συμφωνώ πολύ

22. Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των πράσινων επενδύσεων των επιχειρήσεων.

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐
Συμφωνώ πολύ					

23. Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην έρευνα και ανάπτυξη.

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐
Συμφωνώ πολύ					

24. Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5
Διαφωνώ πολύ	☐	☐	☐	☐	☐
Συμφωνώ πολύ					

This content is neither created nor endorsed by Google.

Google Forms

Παράρτημα II: Αποτελέσματα στατιστικής ανάλυσης

Ποιος είναι ο ετήσιος κύκλος εργασιών σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κάτω από 100.000€	11	16,2	16,2	16,2
	100.001€ έως 250.000€	24	35,3	35,3	51,5
	250.001€ έως 500.000€	29	42,6	42,6	94,1
	Περισσότερα από 500.000€	4	5,9	5,9	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πόσο προσωπικό απασχολείται στην επιχείρησή σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	22	32,4	32,4	32,4
	2 - 9	33	48,5	48,5	80,9
	10 - 50	10	14,7	14,7	95,6
	51 - 100	1	1,5	1,5	97,1
	Περισσότεροι από 100 εργαζόμενοι	2	2,9	2,9	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πόσα χρόνια δραστηριοποιείται η επιχείρησή σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιγότερο από ένα έτος	11	16,2	16,2	16,2
	Ένα με πέντε έτη	26	38,2	38,2	54,4
	Έξι με δέκα έτη	27	39,7	39,7	94,1
	Περισσότερα από δέκα έτη	4	5,9	5,9	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Σε ποιον κλάδο δραστηριοποιείστε;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιανική	4	5,9	5,9	5,9

Υπηρεσίες μηχανικών	16	23,5	23,5	29,4
Παραγωγή ενέργειας	3	4,4	4,4	33,8
Υπηρεσίες πληροφορικής	19	27,9	27,9	61,8
Φαρμακευτικά - παραφαρμα- κευτικά ή ιατρικά είδη	4	5,9	5,9	67,6
Βιομηχανία	6	8,8	8,8	76,5
Γεωργία	5	7,4	7,4	83,8
Τουρισμός	5	7,4	7,4	91,2
Άλλες υπηρεσίες	6	8,8	8,8	100,0
Total	68	100,0	100,0	

Έχετε λάβει ποτέ κρατικές ή ευρωπαϊκές επιχορηγήσεις (πλην επιχορηγήσεων COVID)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Όχι	23	33,8	33,8	33,8
Ναι	45	66,2	66,2	100,0
Total	68	100,0	100,0	

\$Establishment Frequencies

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Establishment ^a	Σε ποια από τα παρακάτω προ- γράμματα/νόμους συμμετείχατε/ υπαχθήκατε;[ΕΣΠΑ]	11	64,7%	73,3%
	Σε ποια από τα παρακάτω προ- γράμματα/νόμους συμμετείχατε/ υπαχθήκατε;[Άλλο]	3	17,6%	20,0%
	Σε ποια από τα παρακάτω προ- γράμματα/νόμους συμμετείχατε/ υπαχθήκατε;[Αναπτυξιακός νόμος]	1	5,9%	6,7%
	Σε ποια από τα παρακάτω προ- γράμματα/νόμους συμμετείχατε/ υπαχθήκατε;[LEADER]	1	5,9%	6,7%
	Σε ποια από τα παρακάτω προ- γράμματα/νόμους συμμετείχατε/ υπαχθήκατε;[Elevate Greece - Επενδυτικοί Άγγελοι]	1	5,9%	6,7%
	Total	17	100,0%	113,3%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	54	79,4	79,4	79,4
	Ναι	14	20,6	20,6	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

\$Subsidy1 Frequencies

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Subsidy1 ^a	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;[Επιχορήγηση]	14	58,3%	100,0%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;[Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου μέσω ταμείου συμμετοχών]	3	12,5%	21,4%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;[Φοροπαλλαγή]	2	8,3%	14,3%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;[Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης]	2	8,3%	14,3%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;[Επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης]	2	8,3%	14,3%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να ιδρύσετε την επιχείρησή σας;[Σταθεροποίηση συντελεστή φορολογίας εισοδήματος]	1	4,2%	7,1%
Total		24	100,0%	171,4%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Υπαχθήκατε σε κάποιο από τα παραπάνω προγράμματα/νόμους για να χρηματοδοτήσετε επενδύσεις σε επιχείρηση την οποία λειτουργούσατε εκ των προτέρων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι	11	16,2	16,2	16,2
	Ναι	57	83,8	83,8	100,0

Total	68	100,0	100,0
-------	----	-------	-------

\$Subsidy2 Frequencies

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Subsidy2 ^a	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;[Επιχορήγηση]	44	65,7%	95,7%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;[Επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης]	15	22,4%	32,6%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;[Φοροαπαλλαγή]	5	7,5%	10,9%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;[Χρηματοδότηση επιχειρηματικού κινδύνου μέσω ταμείου συμμετοχών]	2	3,0%	4,3%
	Τι είδους επιχορήγηση λάβατε για να επενδύσετε στην υφιστάμενη επιχείρησή σας;[Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης]	1	1,5%	2,2%
Total		67	100,0%	145,7%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

\$Investment Frequencies

		Responses		Percent of Cases
		N	Percent	
Investment ^a	Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;[Ψηφιακός μετασχηματισμός]	35	42,7%	70,0%
	Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;[Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας]	15	18,3%	30,0%

Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;[Πράσινη επιχειρηματικότητα]	15	18,3%	30,0%
Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;[Αύξηση χωρητικότητας (παραγωγής ή κτηρίων)]	10	12,2%	20,0%
Σε τι είδους επένδυση προχωρήσατε με την αξιοποίηση επενδυτικών κινήτρων;[Ερευνα και ανάπτυξη]	7	8,5%	14,0%
Total	82	100,0%	164,0%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Αν λάβατε επιχορήγηση, σε ποιο συνολικό ποσό έφτασε αυτή;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Κάτω από 10.000€	9	13,2	20,9	20,9
	10.001€ - 50.000€	25	36,8	58,1	79,1
	50.001€ - 100.000€	6	8,8	14,0	93,0
	100.001€ - 250.000€	3	4,4	7,0	100,0
	Total	43	63,2	100,0	
Missing	System	25	36,8		
Total		68	100,0		

Μεταφέρατε την έδρα σας ή δημιουργήσατε κάποια θυγατρική σε άλλη χώρα με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς ή περισσότερα φορολογικά κίνητρα επενδύσεων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Όχι, δεν το εξετάσαμε ποτέ	55	80,9	80,9	80,9
	Όχι, αν και το εξετάσαμε	11	16,2	16,2	97,1
	Το προγραμματίζουμε για το μέλλον	2	2,9	2,9	100,0
Total		68	100,0	100,0	

Πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει σταθερή φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	-----------	---------	---------------	--------------------

Valid	Λίγο σημαντικό	2	2,9	2,9	2,9
	Μετρίως σημαντικό	10	14,7	14,7	17,6
	Σημαντικό	18	26,5	26,5	44,1
	Πολύ σημαντικό	38	55,9	55,9	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα φορολογικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου επαρκή	19	27,9	27,9	27,9
	Λίγο επαρκή	33	48,5	48,5	76,5
	Μετρίως επαρκή	7	10,3	10,3	86,8
	Επαρκή	8	11,8	11,8	98,5
	Πολύ επαρκή	1	1,5	1,5	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πόσο επαρκή πιστεύετε ότι είναι τα προγράμματα επιχορηγήσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου επαρκή	21	30,9	30,9	30,9
	Λίγο επαρκή	6	8,8	8,8	39,7
	Μετρίως επαρκή	22	32,4	32,4	72,1
	Επαρκή	12	17,6	17,6	89,7
	Πολύ επαρκή	7	10,3	10,3	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πόσο ευνοϊκό πιστεύετε ότι είναι το επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου ευνοϊκό	15	22,1	22,1	22,1
	Λίγο ευνοϊκό	19	27,9	27,9	50,0
	Μετρίως ευνοϊκό	23	33,8	33,8	83,8
	Ευνοϊκό	6	8,8	8,8	92,6
	Πολύ ευνοϊκό	5	7,4	7,4	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να σταθεροποιηθεί η φορολογική πολιτική για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ πολύ	2	2,9	2,9	2,9
	Διαφωνώ	3	4,4	4,4	7,4
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	7	10,3	10,3	17,6
	Συμφωνώ	14	20,6	20,6	38,2
	Συμφωνώ πολύ	42	61,8	61,8	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ πολύ	2	2,9	2,9	2,9
	Διαφωνώ	1	1,5	1,5	4,4
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	8	11,8	11,8	16,2
	Συμφωνώ	23	33,8	33,8	50,0
	Συμφωνώ πολύ	34	50,0	50,0	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιχορηγήσεων για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ πολύ	3	4,4	4,4	4,4
	Διαφωνώ	1	1,5	1,5	5,9
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	5	7,4	7,4	13,2
	Συμφωνώ	32	47,1	47,1	60,3
	Συμφωνώ πολύ	27	39,7	39,7	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα κίνητρα μέσω επιδότησης νέων θέσεων εργασίας για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ πολύ	4	5,9	5,9	5,9
	Διαφωνώ	5	7,4	7,4	13,2
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	14	20,6	20,6	33,8
	Συμφωνώ	23	33,8	33,8	67,6
	Συμφωνώ πολύ	22	32,4	32,4	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των πράσινων επενδύσεων των επιχειρήσεων.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ πολύ	7	10,3	10,3	10,3
	Διαφωνώ	6	8,8	8,8	19,1
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	14	20,6	20,6	39,7
	Συμφωνώ	23	33,8	33,8	73,5
	Συμφωνώ πολύ	18	26,5	26,5	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στην έρευνα και ανάπτυξη.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ πολύ	3	4,4	4,4	4,4
	Διαφωνώ	5	7,4	7,4	11,8
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	19	27,9	27,9	39,7
	Συμφωνώ	21	30,9	30,9	70,6
	Συμφωνώ πολύ	20	29,4	29,4	100,0
	Total	68	100,0	100,0	

Πρέπει να δοθούν περισσότερα ή καλύτερα φορολογικά και άλλα κίνητρα για την τόνωση των επενδύσεων των επιχειρήσεων στον ψηφιακό μετασχηματισμό.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
--	--	-----------	---------	---------------	--------------------

Valid	Διαφωνώ πολύ	2	2,9	2,9	2,9
	Διαφωνώ	3	4,4	4,4	7,4
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	7	10,3	10,3	17,6
	Συμφωνώ	15	22,1	22,1	39,7
	Συμφωνώ πολύ	41	60,3	60,3	100,0
	Total	68	100,0	100,0	